

ZWOLLEI HARANGSZÓ

VIII. évf. 2025/1-2
Missziói konferencia
Karácsony.
Újesztendő

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen-Assen-Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

A „Zwollei Harangszót” a Presbitérium megbízásából szerkeszti:
dr. Hermán M. János,
Rostás Kriszta,
Szilágyi Árpád,
Szomor Attila, Téglásy Sándor és Urbán Ákos.

Szerzők, munkatársak:
Albertje Alkema-ten Hoeve, Csanády Ágnes,

Max Dereta, Klaas Eldering,
Fekete Hermán Erzsébet, Hein Hendriksen,
Hermán Mostert Rebeka, Horváth Piroska,
Kelemen Attila Csongor, Makkai Réka,
Paál Károly, Rostás Kriszta Tímea,
Sólyom Uzonka, Steinbach József,
Szabó Zoltán Levente, Szilágyi Árpád, Tápai
Katalin, Téglásy Sándor, Urbán Ákos,
dr. Varga Pál.

Áldás, békesség!

MINDEN IDŐBEN

✴ Magyarországi Református Egyház

Lapzárta: 2025 február 14.

Istentiszteleteinkre és a szeretetvendégségekre mindenkit tisztelettel várunk!

Családlátogatást a híveink kérésére végzünk a szolgatársaink bevonásával, Hollandia egész területén. Egyházközségünk vezető lelkésze: drs. Kelemen Attila Csongor. Missziói lelkipásztor: dr. Hermán M. János nyugalmazott lelkész. Bekebelezett lelkész: Sólyom Uzonka Lilla, aki az új vianeni gyülekezetben végzi a szolgálatokat. Egyházközségünk hivatali ügyvitelét dr. Hermán M. János intézi. Presbiterok: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta Timea, Szilágyi Árpád, Tárnok Eszter Lília és Truczka József. Diakónusok: Bodor József, Berekméri Filep Annamária, Czimbalmos Klára, Kiss-Szászi Tünde, Marci Márió és Truczka Adrienn. Gyermekfoglalkozás: Rohaan Éva vallástanár – Orgonista: dr. Robert Helder. Gyermekfoglalkozások vezetője: Rohaan Éva vallástanár. Webmester: Téglásy Sándor. Olvasószerkesztő: Téglásy Sándor. Grafikai szerkesztő: Szomor Attila. A Zwollei Magyar Református Egyházközség istentiszteleteinek a helye: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle Info: jhermanm@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/refistentiszteletzwolleben>

Honlap: <https://zwolleireformatus.nl/-->

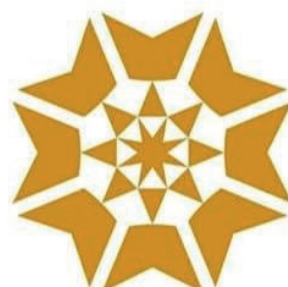
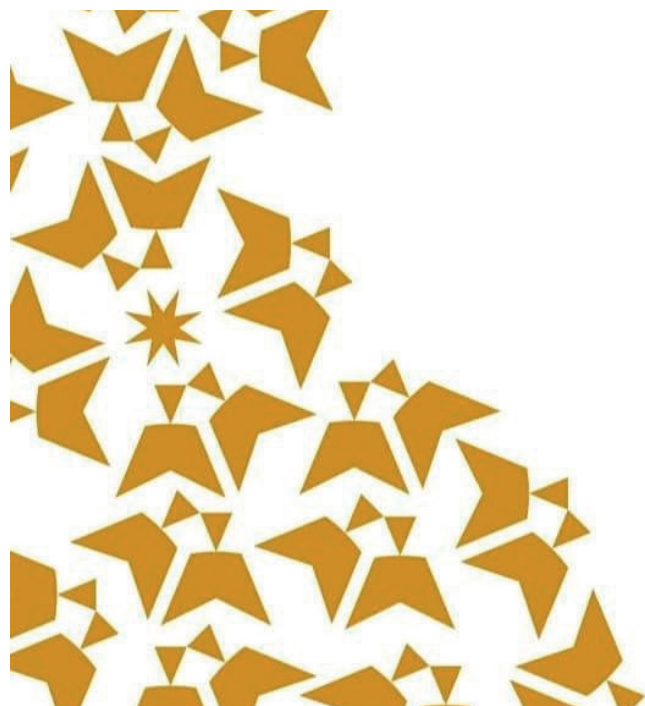
Zwollei Harangszó: <https://zwolleireformatus.nl/zwollei-harangszo/>

Az éves ige, amely vezérfonalként fog szolgálni 2025-ben a 103.

Zsoltár 5. verse:

„Betölti
javaival
életedet,
megújul
ifjúságod, mint
a sasé.”

Hisszük, hogy a fiatalokat a középpontba helyezve, magunkban is újra megtaláljuk az örök fiatal, aki kíváncsiságával, felfedezővágyával aktív szerepet fog vállalni az Ifjúság Évében.

IFJÚSÁG
SZOLGÁLATÁNAK ÉVE
◀ 2025 ▶

„...Íme, három
éve, hogy
idejárom
gyümölcsöt
keresni ezen a
fügefán, de nem
találok.
Vágd ki, miért
foglalja a földet
hiába?”

Lukács evangéliuma
13. fejezet 7. vers

Istentiszteleteink kijelölt dátumai a 2025-ös évben:

Jan 12 vasárnap, keresztesítés. Szolgált nt. Kelemen A. Csongor és Hermán M. János

Febr. 9 vasárnap. Szolgált nt. Kelemen A. Csongor.

Március 9 Böjtfővasárnap, úrvacsoraosztás. Közgyűlés.

Úrvacsorai kenyér és bor felajánlása Némethy Csaba és Carla részéről.

Ápr. 13 Virágvasárnap

Ápr. 18 Nagypéntek

Ápr. 20 Húsvét első napja, a hónap harmadik vasárnapja

Ápr. 21 Húsvét második napja, úrvacsoraosztás

Május 11 vasárnap

Május 29 Áldozócsütörtök

Június 8 Pünkösd első napja

Június 22 Testvértalálkozó. Zeist

Júl. 13 vasárnap

Aug. 10 vasárnap

Aug. 20 szerda, Szent István – Újkenyér. Ökuménikus istentisztelet Hága

Szept. 14 vasárnap

Okt. 12 vasárnap

Okt. 31 Péntek

Nov. 9 vasárnap

Nov. 30 Advent első vasárnapja.

Dec. 14 a hónap második vasárnapja

Dec. 26 Karácsony másodnapja. Úrvacsoraosztás. Ünnepe a gyermekekkel.

A kárpátaljai gyülekezetek számára is hirdetiünk gyűjtést. Bankszámlánkra is lehet adományt küldeni!

Bankrekening: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente, Zwolle

VIANEN

Szolgálati rend az Új Vianeni Gyülekezetben

Nagy szeretettel várunk istentiszteletre felekezettől függetlenül mindenkit, alkalmainkat kávézással, kötetlen beszélgetéssel zárunk. ---- Van harte welkom aan iedereen bij de Hongaarstalige erediensten die met informeel samenzijn afgesloten worden.

Helyszín (NEM A MAGYAR OTTHON, mert az nagy sajnálatunkra jelenleg használhatatlan, a magyarság megítélése szerint sajnos veszett fejsze), hanem: Vianen, Langeweg 6b (Sportpark Blankensteijn, BOM gebouw). Szolgálattévő lelkipásztor, a Vianen környéki hívek kérésére és a Zwollei Egyházközség megbízásából: nt. Sólyom Uzonka Lilla Email: s.uzonka@gmail.com / Tel: +31 6 199 86 225

Igehirdetések szolgálati rendje 2025 folyamán:

Istentiszteletek kezdete: 11.00 óra. Dátumok: január 19, február 16, március 16, április 13, május 25, június 15, szeptember 28, október 26, november 23, december 21.-

Vianenben jelenleg Sólyom Uzonka Lilla református lelkipásztor tart istentiszteleteket a Vianen környéki hívek kérésére és a Zwollei Magyar Református Egyházközség presbitériumának a megbízásából az alábbi rend szerint:

Január 19, február 16, március 16, április 13, május 25, június 15, szeptember 28, október 26, november 23, december 21.--- Időpont: 11.00 órai kezdettel.

A ZWOLLEI EGYHÁZKÖZSÉG ESEMÉNYEI, HÍREI

**Meghívó presbiteri gyűlésre és közgyűlésre Kime-
nő:2025/9- Dátum: 2025 január 21----- Tárgy: pres-
biteri gyűlés napirendi pontjai**

**Zwollei Református Egyházközség online mo-
dus alkalmazásával tartott presbiteri gyűlésének
jegyzőkönyvi kivonata, 2025. jan 26.**

A 14:30 órakor kezdődő gyűlésen jelen vannak: nt.
Hermán M. János (HMJ), nt. Sólyom Uzonka (SU), n.t. Ke-
lemen Attila Csongor (KCs), Kriszta Timea Rostás (KTR),
Urbán Ákos (UÁ), Szilágyi Árpád (SzÁ). **Kimentését kérte**
Truczka József (TJ) és Tárnok Eszter (TE).

Kelemen Attila Csongor lp. igeolvasással és imád-
sággal nyitja meg a gyűlést.

Urbán Ákos gondnok, gyűlést vezető elnök, üd-
vözet után megállapítja, hogy a presbiteri gyűlés ha-
tározatképes.

A 2025. okt. 13-i jegyzőkönyvet SzÁ felolvassa,
a gyűlés a felolvasott jegyzőkönyvet jóváhagyja és hi-
telesíti.-- SzÁ: felolvassa az előző gyűlés teendőinek a
listáját, a már teljesített fekadatok tudomásul szolgál-
nak..

Napirendi pontok:

1)Lelkészi jelentés: Hermán M. János. Só-
lyom Uzonka: vianeni gyülekezeti szolgálat. Misszió,
katekizáció, családlátogatás, lelkeség: Kelemen Cson-
gor Attila.

KCS: Idén - két konfirmándusunk van: Rigmányi
Rihána és Szilágyi Áron, konfirmáció talán jövő év vi-
rágvasárnapján. Jó lenne velük februárban találkozni,
utána online órákat tartani. Istentiszteleti időpontok
elküldve a HMSz-nek meghirdetésre.

2) Pénztárkönyvi jelentés: bevételek, kiadások,
perselypénz, egyházfenntartás: Rostás Kriszta Timea.
A pénzügyi beszámolót 2025. **március 9-i előtt elkül-
dik az ellenőröknek.**

**Teendők: Stratégia a hívek megtalálására, hívo-
gatására, istentiszteleti életbe való bekapcsolására.**
- b) A családlátogatási listát HMJ elküldi a pres-
bitereknek is, megvalósítás ahogy lehet, lelkeséssel
együtt vagy külön-külön.

**Gyülekezeti kirándulás szervezése Brüsszelbe
vagy Londonba. >> KCs: felveszi a kapcsolatot a
brüsszeli gyülekezet l.p.-ával időpont egyeztetés vé-
gett. — - KCs felveszi a kapcsolatot a brüsszeli l.p.-al
egy kihelyezett istentisztelet megbeszélésére.-- Köz-
gyűlés dátuma: 2025 márc.9.---- SzÁ: Felajánlja a
következő online gyűlés megszervezését Teams-en.
---- Köv. presbiteri gyűlés dátumáról: később hatá-
rozunk. --- HMJ: imával és áldással zárja a gyűlést.**

**Hitelesítők: Kelemen Attila Csongor lp., Urbán
Ákos gondnok**

Online Teams alkalmazással, 2025. Jan 26. Jegy-
zőkönyvvezető: Szilágyi Árpád

A.B.F.R.A.

Halottaink a 2024. esztendőben.

Isten velünk viszontlátásra!

**Csengő-Laczi Éva, Murakeözy Éva Patrícia, Makkai
Ildikó, Matuska Márton, Németh György Levente,
Nickl Károly, Pál Irén, Tánczos Ottó, Udvarhelyi
János Tivadar, Vjacseszlav Szereda**

**Elhunyt testvéreink emlékét kegyelettel őrizzük.
Wij houden hen in onze herinnering. R.I.P.!**

A ZWOLLEI EGYHÁZKÖZSÉG ÉVES BESZÁMOLÓJA

**Kedves híveink! Az alábbiakban, közgyűlési hatá-
rozat alapján, közzétesszük a 2024-es évről feljegy-
zett jelenléti és a perselyes adakozási adatainkat.**

**Az önkéntes egyházfenntartói járulék ajánlott
összege címenként 60, azaz hatvan euró. ***A 2024**
januári istentiszteleten a jelenlét: 35 lélek, persely-
pénz: 95 euró--/februári jelenlét 28 lélek; Pp. 61 euró.
- Március 10-én a jelenlét: 35 lélek, Pp. 126, 45 cent—
Március 31 Húsvét. Jelenlét: 40 lélek. Pp. 100, kereken
száz euró. Jelenlét ápr. 14-én: 31 lélek, Pp. 166.20 azaz
százhatvanhat euró és húsz cent. Május 12: 21 lélek,
Perselypénz 82 euró. Május 19, Pünkösd: Jelenlét: 50
lélek és 175 euró volt a perselypénz. Június 9: Jelen-
lét: 20 lélek. Perselypénz 56 euró—Zeist, szabadtéri
istentisztelet. 77 lélek és 202 euró volt az adakozás.
- Zwollei istentisztelet 2024 július 14: 30 lélek, és 50
euró pp. — Augusztus 12. istentisztelet: 32 lélek, a
pp. pedig 125 euró. - Szeptember 8: jelenlét 38 lélek,
a perselypénz pedig 265 euró. Október 13-án a lélek-
szám 34, a pp. -- Október 13-án a lélekszám 34, a pp.
Összege: 125 e. November 10-én: perselypénz összege
120 euró, jelenlét: 46 lélek. Advent második vasárnap-
ján a jelenlét 41 lélek, perselypénz összege 117 euró.
December 13-14 áhítatok 3X, összesen 61 lélek, per-
selypénz 200 euró; December 15, a 121. istentisztelet,
Plantagekerk, résztvevők: 37 lélek, pp. 184 euró. Dec-
ember 26, Karácsony másodnapja: Jelenlét 36, pp. 132

euró. — **2025 január 12-i istentiszteleten a jelenlét:** 102 lélek. Perselypénz a gyülekezet javára: e: €156,45, a kárpátaljai gyermekeknek pedig 200 euró, és ezt az összeget a kolozsvári Gondviselés Alapítvány juttatja célba. Február 9-én a résztvevők lélekszáma 33, a pp. Összege pedig 191 euró.

Weblap nézettsége az 2024-es évben

Idén 6835 oldalmegtekintés volt / (2023: 7908) és 4708 látogató (2023: 5098)./ A legnézettebb oldalak a következők voltak (a nyitólapon kívül): Rólunk (Nyitólap): 1365; Levensbeschrijving – Voorstelling van Edina Hadnagy: 500; · Tudom, hogy Jézus él (dal és dalszöveg): 301; Magyar nyelvű protestáns gyülekezetek Hollandiában: 294; Urbán Ákos gondnok testvérünk köszöntő és megnyitó beszéde Zwollében a Konfirmációs kikerdezés alkalmával: 154.-----A látogatók országa szerint továbbra is jóval sikeresebb a célközönség elérésében a weboldal, mint a Facebook oldal: 2388 megtekintés érkezett Hollandiából, 2134 Magyarországról és 911 Romániából. Számomra nehezen megmagyarázható okból az USA-ból érkező megtekintések száma volt még magas (673).

Facebook

A követők száma 1154 volt december 31-én. A Facebookon a Romániából bejelentkező követők száma aránytalanul magas a weblaphoz képest (54,4%), ezt kb. egyenlő arányban követi Magyarország (18,9%) és Hollandia (18,2%). A többi ország részaránya elenyésző. Azon városok listáján, ahol a legtöbb követő él, Hága és Zwolle szerepel csupán Hollandiából (mindkettő 2,3%-kal). ---- A férfiak (52,5%) és nők (47,5%) aránya nagyjából kiegyensúlyozott. Életkort tekintve az oldalt megtekintő aránya férfiaknál/nőknél mintegy 7%, 45-54 éveseké 13%, 55-64 között mintegy 9% és a legmagasabb (mintegy 17%) a 65+-osok aránya. ---- A megtekintések száma 16.600 körül volt és ezzel az év során mintegy 4.200 embert sikerült elérni. Ezen látogatásokból igen magas volt azon megtekintések aránya, ahol a látogató valamit csinált is a tartalommal (lájkolta, hozzászót vagy megosztotta), mintegy 2.500 interakcióról számol be a Facebook.

Legnagyobb nézettsége a következő alkalmaknak volt: október 13-i istentisztelet: 2.025 megtekintő; december 8 istentisztelet, diakónus avatása: 1.497 megtekintő; szeptember 14, istentisztelet: 1.485 megtekintő. Beszámoló a missziói konferenciáról, december 13-15.: 1.189 megtekintő. **Összeállította Téglásy Sándor webmester**

ZWOLLE 2025. január 12. keresztelési istentisztelet, szolgált nt. Kelemen A. Csongor és Hermán M. János

Keresztelésre készülve, Zwolle, 2025. január 12.

„Uram, látni akarjuk Jézust!”

Jn 12,21

Igehirdetés: Kelemen Attila Csongor Elhangzott a zwollei lutheránus templomban, 2025. január 12-én.

„Sir, we would like to see Jesus!”

Néhány évvel ezelőtt olvastam egy, a prédikálással foglalkozó teológus könyvének elején, hogy sok angol nyelvű gyülekezetben található a szószék lépcsőjén egy kis tábla, amelyet a prédikátor akkor lát meg, amikor felmegy a szószékre. Ezen a táblán egy bibliai igé áll: „Uram, látni akarjuk Jézust!” Ez János 12,21 – amelyben néhány görög ember Jézust keresi, és a tanítványaihoz (Fülöphöz) fordul ezzel a kérdéssel – Mennyire találó szöveg, hogy egy igehirdető szeme elé kerüljön pont azelőtt, hogy fellépne a szószékre! Ebben a rövid szövegben annyi minden benne van, amire az istentisztelet előtti utolsó pillanatokban összpontosítania kell: 1. Hogy előtte olyan emberek állnak, akik vágyakozással jöttek a templomba: „Szeretnénk...” 2. Hogy ez a vágy Jézus felé irányul. Tehát az igehirdetés egy keresztyén gyülekezetben sok mindenről szólhat, de ha Jézusról nem szól, akkor célt téveszt. 3. Végül pedig: „Látni szeretnénk... Jézust.” – Zárójelben jegyzem meg, hogy ezt egy olyan könyvben olvastam, amely arra hívja fel a figyelmet, hogy mennyire fontos az igehirdető fizikai jelenléte igehirdetés közben, vagyis arra, hogy Jézus a prédikátoron keresztül is láthatóvá váljék. Aki engem valamelyest ismer, tudhatja, hogy tanulmányaim egyik hangsúlyos pontja éppen

ez: hogy az igehirdető hogyan teszi láthatóvá Isten igéjét - de ez nyilván minden hívőre vonatkozik.

De remélem, szabad nekem kiindulnom abból, hogy ez a vágy él azokban az emberekben, akik most is eljöttek istentiszteletre: látni szeretnék Jézust. De vajon... nem lehetetlen elvárás ez: Jézust látni? Hiszen még csak most múlt el karácsony... és azt mondhatjuk: a pásztoroknak könnyű dolguk volt: elmehettek Betlehembe, hogy meglássák őt. A bölcseknek is könnyű volt: keresték, és meg is találták Jézust. Az idős Simeon a templomban: nagy vágyakozással várta, hogy megláthassa Izrael Messiását... és ott volt a gyermek – majd dalba fakadt, s dicsérte Istent azzal az énekkel, amelyet mi is el fogunk énekelni. Még azoknak a görögök is, akik keresték Jézust János 12 szerint... nekik is legalább megvolt az esélyük, hogy lássák Őt. De mi van velünk... akik ma szeretnék látni Jézust? Ebben a prédikációban amellet szeretnék érvelni, hogy Jézus Krisztus meglátása nem sokat változott. Jézust látni könnyű volt azoknak, akik ott voltak körülötte. De Jézusban a Krisztust meglátni, nem volt mindenkinek adatott. Ahhoz hitre volt szükség... és ma is így van. Na, de honnan származik a hit?

HIT ÁLTAL LÁTNI JÉZUST

A Heidelbergi Káté 25. vasárnapja épp ezt a kérdést tárgyalja. És a káté erre egyértelmű választ ad: a Szentlélektől. – Sokszor tekintünk a hitre úgy, mint ami a miénk, a mi munkánk, a mi érdemünk. De nem belőlünk fakad. Gyakran használom ezt a példát a konfirmandusoknak: Voltál már szerelmes? Nos? Hogyan történt? Ültél a szobádban, és annyira koncentráltál a másikra, hogy végül szerelmes lettél? Vagy... egyszerűen csak megtörtént? Nos... valami hasonló történik, amikor az ember hit által néz Jézusra. Persze, úgy ahogy a szerelemben is érvényes, hogy egy tartós kapcsolat, házasság nem szerelemre, hanem tudatos, hűséges, önfeláldozó szeretetre épül, úgy van a hitnél is. A Szentlélektől kapott hitet ápolni, mélyíteni kell. De az biztos: soha nem élt még ember, aki a saját akaratából, saját erejéből „döntötte volna el”: mostantól én is hiszek Jézus Krisztusban. Nem... mindig a Szentlélek csodálatos munkája által történik. Pálnál apostolról ezt olvassuk, amikor hitre jutott: mintha pikkelyek estek volna le a szeméről („Vak voltam, de most látok” – Amazing Grace).

Tehát senki sem tud önmagától hit által Jézusra tekinteni, csak a Szentlélek munkája által. A káté tovább is magyarázza a Lélek munkáját, amikor leírja, hogy a Lélek a következő eszközök által munkálkodik: az evangélium hirdetése és a sákramentumok által. – Ige és sákramentum. A hallható és a látható. És ez a kettő elválaszthatatlanul összetartozik. Ezt olvassuk Jézus missziói parancsában is: Menjetek el, és tegyetek tanítványokká minden népet. – Ez a cél: tanítványokká tenni az embereket. Hívökké tenni az embereket. Elérni azt, hogy hitben meglássák Jézusban a Krisztust. – Hogyan kell ezt az apostoloknak megtenniük? „Keresztelvén és tanítván”. Ez a két eszköz. (Érdekes, hogy itt a sorrend a keresztelessel kezdődik, és utána

következik a tanítás, ahogyan a gyermekkeresztséget valló gyülekezetekben is ez a gyakorlat.) De a hallható és a látható. Tanítás és keresztelezés. Ige és sákramentum. Most ezt a két eszközt nézzük meg közelebbről.

AZ IGE ÁLTAL

Az első... ezt természetesnek vesszük. Természetesen az istentiszteleten a prédikáció a fő. Emlékszem arra az évre, amikor Bernben éltem, hogy ha vasárnap egy igazi református berni emberrel beszéltem, és megkérdeztem, hova megy, nem azt mondta, hogy „z’Chiuche” (a templomba), hanem „z’Predigt” (a prédikációhoz). Tehát nem a templomba, hanem a prédikációra. És valóban, a protestáns egyházak, különösen a kálvinista egyházak, „az Ige egyházai”-ként ismertek, ahol az igehirdetés a legfontosabb. És ezt nem véletlenül tesszük. Hiszen Pál apostol is nagyon világosan fogalmaz: „A hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által” (Róm 10,17).

Isten Igéjét hallgatva megismered azt az Istent, aki Jézus Krisztusban nyilatkoztatta ki magát. És ez emlékeztetőül szolgálhat azoknak, akik úgy vélik: „Nem kell vasárnap templomba mennem, és biztosan nem kétszer, hiszen Istennel ugyanúgy találkozhatok a természetben tett sétáim során.” Van ebben igazság. Hogyha az ember nyitott szemmel és szívvel jár a teremtet világban, az elegendő kellene legyen ahhoz, hogy az ember felismerje: Isten létezik, létezik egy Teremtő. De ha meg akarod ismerni Őt, ha „látni szeretnéd Jézust”... akkor szükséged van az Igére, amely Őt kinyilatkoztatja neked.

Tehát egyházunk nagy hangsúlyt fektet az Ige hallatására: a Szentírás felolvasására és a prédikációra – mint a legfontosabb eszközökre, amelyek által a tekintetünk Jézusra irányul. És őszintén szólva... ez elegendő kellene legyen. Ha tökéletes hitünk lenne, elégnek kellene lennie, hogy Isten kinyilatkoztatja akaratát, és mi hitben válaszolunk rá.

A SÁKRAMENTUMOK

De az Úr ismer minket... Ismeri hibáinkat és hiányosságainkat. Tudja, mennyire kötődünk a láthatóhoz... ehhez a fizikai valósághoz. És ezért adott nekünk a hit eszközeként sákramentumokat is. Ez pedig igazán református tanítás: hogy két sákramentumról beszéljünk – a keresztségről és az úrvacsoráról. (A római katolikus egyház 7 sákramentumot ismer: a keresztség és az úrvacsora mellett ott van még a bértárlás, a gyónás, a házasság, a betegek kenete és a papság. És ha megkérdeznék, miért nem sákramentumok ezek a református hagyományban? Mert az Írásból csak az első kettőnél olvasunk egyértelmű parancsot az egyház számára: „Tegyétek ezt... mert ez azt jelenti...és ígéret is fűződik hozzá”)

Az is igazán református tanítás, hogy a sákramentumokat úgy értelmezzük, mint amelyek nem felgerjesztik a hitet, hanem megerősítik azt. Tehát ahhoz, hogy egy sákramentum valóban elérje célját, hitre is szükség van. Hit nélkül a sákramentumok pusztán emberi cselekedetek maradnak, amelyek önmaguk-

ban semmit sem munkálnak ki.

Például: ha egy hitetlen ember venne részt az úrvacsorán (amit nem lenne szabad), számára nem jelentene mást, mint egy darab kenyeret és egy korty bort, de nem irányítaná hitét Jézus keresztdozatára.

Másik példa: ha egy hitetlen ember megkeresztelkedne (amit nem lenne szabad), vagy ha hitetlen szülők kereszteltetnék meg gyermeküket (amit nem lenne szabad), a keresztség nem lenne több, mint egy rövid fürdő, és nem utalna a bűnök lemosására, sem arra, hogy Krisztussal együtt meghalunk és új életre támadunk.

Ezért a szülőket mindig megkérdezzük hitükről – így ők is részt vesznek Jézus missziói parancsában – hogy tanítvánnyá tegyenek másokat. Hogyan? Keresztelés és tanítás által.

Ezért hát: nem az emberi cselekedeten múlik. Ezért nem a keresztség emberi cselekedetében rejlik, hogy valaki Isten gyermekévé válik. Nem a keresztség emberi cselekedetében rejlik, hogy valaki Szentlelket kapjon. Nem a kenyér és a bor emberi fogyasztásának cselekedetében rejlik, hogy valaki részesül Jézus áldozatában. – Hanem a Lélek munkájában, amely hitet teremt. Mindezek a cselekedetek azonban arra mutatnak, hogy Jézus áldozata valóságos volt. Más szavakkal: hit által láttatják Jézus Krisztust.

Erre is utal a 67. kérdés: Az Ige és a sákramentumok mindketten arra adattak, hogy hitünket Jézus Krisztus áldozatára irányítsák? – „Igen, valóban!... Mert biztosítanak bennünket arról, hogy teljes üdvösségünk Jézus egyetlen áldozatában áll.” – A tekintetünk rá irányul.

Ezekkel a kérdésekkel szeretnék ma útra bocsátani titeket: Van-e bennünk vágy Jézus meglátására? Az Igében és a sákramentumokban? És még nehezebb kérdés, és nehezebb feladat:... láttatjuk-e mi magunk Jézust másokkal? Ha ilyen kérdések fogalmazódnak meg bennünk, akkor talán van egy csalódást keltő hírem: saját erődből ez nem fog sikerülni. Mindent Isten Szentlelke munkál bennünk. De mégis van valami, amit tehetünk: hogy állhatatosan és buzgón kérjük ezt a Szentlelket imádságban. – A Lelket, aki megnyitja a szemeket, hogy Jézus Krisztust megláthassuk.

Egyébként... tudjátok, mi történt azokkal a görögökkel, akik Jézust keresték? „Látni szeretnék Jézust” – nem olvassuk, hogy végülis meglátták volna őt. Válaszul Jézus elkezdett beszélni arról, hogy majdnem eljött halálának ideje. És így zárja szavait: „És én, ha felemeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonzok.” – Minden szem Rá irányul, aki a földről felemeltetett egy fakeszeszten. Minden Rá irányul, aki a földről felemeltetett a felhők közé, ahonnan vissza fog térni, és minden szem meglátja őt. Addig a csodálatos napig, mindenki, aki igazán látni szeretné Jézust: találkozhat vele az Ige és Sákramentumban. ÁMEN.

Igehirdetés, keresztelés, 2025 január 12

Keresztelési Emléklap*Doopoorkonde Judith Rozália Hermán Mostert

Mi, a jelenlévő gyülekezet és a Zwollei Magyar Református Egyházközség Presbitériuma, Isten kegyelméből hálás szívvel igazoljuk, hogy Judith Rozália Hermán Mostert testvérünket, Hermán Mostert János Zsolt és Alžběta Filipová gyermekét, aki 2022. február 8-án született a csehországi Brno városában, 2025. január 12-en megkereszteltük, és a zwollei református gyülekezetben a szent keresztség által az Atya, a Fiú és a Szentlélek Isten szövetségébe, a Keresztyén Anyaszentegyházba nyilvánosan befogadtuk.

Hierbij verklaart de Gemeente en de Kerkenraad, dat de Heilige Doop is bediend op 12 januari 2025 in de Hongaarse Protestantse Gemeente te Zwolle aan Judith Rozália Hermán Mostert, geboren te Brno, 8 februari 2022. Judith Rozália is kind van János Zsolt Hermán Mostert en Alžběta Filipová. Met dankbaarheid zijn wij getuigen van en maken wij bekend, dat door het Sacrament van de Heilige Doop onze zuster is opgenomen in Christus en zijn Algemene Christelijke Kerk.

Keresztszülők – Doopgetuigen: Téglásy Sándor és Hermán Mostert Rebekka

Drs. Kelemen Attila Csongor vezető lelkész --- Urbán Ákos gondnok

Dr. Hermán M. János nyugalmazott lelkipásztor --- Szilágyi Árpád jegyző

Kelt: Zwolle, 2025. január 12-én --- Anyakönyvi szám: 1/2025

Keresztelési Emléklap*Doopoorkonde

Hamelink-Hermán Ilka Martina Catholina

Mi, a jelenlévő gyülekezet és a Zwollei Magyar Református Egyházközség Presbitériuma, Isten kegyelméből hálás szívvel igazoljuk, hogy Hamelink-Hermán Ilka Martina Catholina testvérünket, Ruben Hamelink és Johanna Suzanna Hermán gyermekét, aki 2024 augusztus 18-án született Rotterdam városában, 2025. január 12-en megkereszteltük, és a zwollei református gyülekezetben a szent keresztség által az Atya, a Fiú és a Szentlélek Isten szövetségébe, a Keresztyén Anyaszentegyházba nyilvánosan befogadtuk.

Hierbij verklaart de Gemeente en de Kerkenraad, dat de Heilige Doop is bediend op 12 januari 2025 in de Hongaarse Protestantse Gemeente te Zwolle aan Ilka Martina Catholina Hamelink-Hermán, geboren te Rotterdam, 18 augustus 2024. Ilka Martina Catholina is kind van Ruben Hamelink en Johanna Suzanna Hermán. Met dankbaarheid zijn wij getuigen van en maken wij bekend, dat door het Sacrament van de Heilige Doop onze zuster is opgenomen in Christus en zijn Algemene Christelijke Kerk.

Keresztszülők – Doopgetuigen: József Hermán
Mostert en Kenderesi Rita Judit

Drs. Kelemen Attila Csongor vezető lelkész --- Urbán Ákos gondnok

Dr. Hermán M. János nyugalmazott lelkipásztor --- Szilágyi Árpád jegyző

Kelt: Zwolle, 2025. január 12-én --- Anyakönyvi szám: 2/2025

DECEMBER 13-15:

GYÜLEKEZETÉPÍTŐ MISSZIÓS KONFERENCIA, ZWOLLE

A Zwollei Magyar Református Egyházközség 2024. december 13-15 napjain missziói konferenciát szervezett a jövő egyházáról, mintegy nyolcvan résztvevővel. Az alapvető kérdés: Bízunk a hit megtartó erejében vagy elveszünk? A tanácskozás üzenete: *Mindenek ékesen és jó renddel legyenek (1 Kor.14:40)*

ja be, úgy hogy közben az elmúlt évek távlatából és tapasztalatai felől is tekintek a feltett kérdésre. A kutatást akkor végeztem, amikor a kolozsvári Teológián végzett tanulmányaim befejezése előtt egy évet töltöttem a kampeni Teológián a „Missionaire gemeente” – „Missziói gyülekezet” nevű egyéves mesteri képzésen Stefan Paas vezetése alatt.

A dolgozatom címe hollandul ez volt: „*Toerustend prediken – ontwerp van een predikingsmodel voor holistische missie*” – Előbb az alcímet fordítom: „Egy holisztikus misszióhoz szükséges igehirdetés tervezete”. A címnek fordítása valamivel nehezebb, mert a „toerusting” kifejezés hollandul „felkészítést, felszerelést, kiképzést” jelent, és gyakrabban használják egyházi berkekben, például akkor, amikor gyülekezeti tagokat bizonyos feladatok elvégzéséhez látják el megfelelő ismeretekkel, készségekkel (szépen talál ez a kifejezés az Efézus 6-beli hívő fegyverzethez). Magyarul viszont inkább a „missziói igehirdetés” kifejezést használom. A következőkben pedig világossá teszem, mit értek ez alatt.

Dolgozatottnak a fő kérdésfelvetése ahhoz a tényhez kapcsolódik, hogy a prédikáció hagyományos szemlélete (amely egy keresztyény gyülekezet számára, egy vasárnapi istentisztelet során hangzik el) csak korlátozottan használható missziói eszközként, mivel a prédikáció csak korlátozott mértékben éri el a nem hívőket. Egyszerűen fogalmazva, nem hívő emberek igen ritkán fordulnak meg istentiszteleteken, esetleges kivételt a temetések, esküvők vagy egyéb alkalmi istentiszteletek képezik, melyeknek missziói, evangelizációs potenciálja köztudott a homiletikai és gyakorlati teológiai irodalomban. A közönséges vasárnapi istentisztelet prédikációját viszont hiába irányítjuk nem hívők füléhez, szívéhez, hogyha nincsenek jelen. Tudatosan fogalmazok most minden árnyalat nélkül, nyilvánvaló, hogy a vasárnap jelenlévő gyülekezet komplexitásával is számolni kell, viszont egy merőben szekularizált, posztkeresztyén Európában számolni kell azzal, hogy emberei tízmilliói csupán közvetve hallották az evangéliumot, és sosem a gyülekezeti prédikáció révén.

Általában véve tehát kiindulhatunk abból, hogy a vasárnapi istentisztelet igehirdetése korunkban és kultúránkban csupán csekély evangelizációs potenciállal bír. Dolgozatomban viszont amellezt érvelek, hogy nagy missziói potenciállal bír, hogyha ez alatt a kifejezés alatt azt értjük, hogy a prédikáció felébreszti az istentiszteleten jelen levő igehallgatók missziói tudatát, annak érdekében, hogy saját környezetükben váljanak misszionáriusokká. Ehhez pedig az tartozna, hogy a prédikáció nem merülne ki az ember személyes üdvösségét megcélzó jó hír hirdetésében, sem a hívő ember életére vonatkozó erkölcsi tanításban (stb.), hanem mindig annak a küldetésnek a dimenziójában kell, hogy történnie, amit az Úr Jézus közvetlenül mennybemenetele előtt adott tanítványainak: „*elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népe-*

A roll-upot Truczka József presbiter testvérünk családja ajándékozta. Grafika: Szomor Attila

Előadás: MISSZIÓI IGEHIRDETÉS HOLLANDIÁBAN

Kelemen Attila Csongor

„Nem mindig lehet megtenni, amit kell, de mindig meg kell tenni, amit lehet.” Bethlen Gábor

Jelen előadásom egy 10 évvel ezelőtt végzett kutatásnak és mesteri dolgozatnak az eredményeit mutat-

ket, megkeresztelve őket az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek a nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazokat a parancsolatokat, amiket én adtam nektek. És íme, én veletek maradok minden napon a világ végezetéig.” (Máté 28: 19) Az elmúlt évtizedek missziológiai irodalma nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a misszióit visszahelyezze az egyház egyik legfőbb céljai, hivatásai közé, annak tudatában, hogy az egyház ily módon részt vesz Istennek a világért végzett üdvtervében (Missio Dei). Ez a részt vétel pedig nem csak a különféle hivatások (apostolok, próféták, evangélisták, pásztorok, tanítók, v.ö. Efézus 4: 11) osztályrésze, hanem az egész gyülekezeté (ezt nevezi a missziológiai szakirodalom „holisztikus misszióknak”). Ezért szükséges a gyülekezetben ezt a hivatástudatot az igehirdetés útján is felébreszteni, megerősíteni.

1. MISSZIÓI IGEHIRDETÉS – A SZENTÍRÁS SZEMSZÖGÉBŐL

Dolgozatomban példaként először Jézus és az apostolok igehirdetési gyakorlatát vettem. A jézusi igehirdetést merőben meghatározza a hit is és a cselekedetek harmóniája („eredj el, és te is úgy cselekedjél”), amit elsősorban, mint testté lett Ige Ő maga is példáz. Az apostolok igehirdetési gyakorlatából a krisztocentrikus jelleget emeltem ki (üdv történeti vonatkozásban, valamint az egyház, mint Krisztus teste vonatkozásában), ugyanakkor a világ iránti kettős viszonyulást (elkülönülés-felelősség, identifikáció-transzformáció szópárok kapcsán). Ezekből a példák közül egy missziói igehirdetés következő jellemzőkkel bír: 1. Isten üdv történeti cselekvését hirdeti a hallgatónak. 2. Az igehirdető saját személye is részese, tanúja kell, hogy legyen ennek az üdv történetnek. 3. Az igehirdető az igehallgatót induktív módon szólítja fel arra, hogy ebben az üdv történetben aktívan részt vegyen. 4. Tudva, hogy ennek a tanúságnak hármasszerepe van: Istent dicsőíti, a felebarátot keresi, a hívő személyes hitét mélyíti.

2. MISSZIÓI IGEHIRDETÉS – AZ IGEHIRDETŐK SZEMSZÖGÉBŐL

Tíz évvel ezelőtt ezt a feltevést úgy próbáltam igazolni, hogy a (homiletikai, missziológiai, ekkleziológiai) irodalmi kutatás mellett meglátogattam Hollandiában néhány olyan gyülekezetet, mely kimondottan missziói identitással, hivatással rendelkezik, és interjúkat készítettem vezetőikkel, meghallgattam prédikációikat, azt a kérdést feltéve, hogy mennyiben alkalmazzák már eleve tudatosan, vagy nem tudatosan ezt a fajta igehirdetést. Két gyülekezetet látogattam meg Hágában, kettőt Amsterdamban és egyet Goudában. Mind az öt gyülekezet meglehetősen új gyülekezet, 2000 és 2010 között alapították, nem a történelmi egyházakhoz tartozó gyülekezetekként (bár néha azok szárnyai alatt megalakult „pionír gyülekezetekként”). Érdekes az, hogy bár „missziói” gyülekezetek kerestem, egyes gyülekezetek nem is nevezték magukat kimondottan „missziói gyülekezetnek”, ugyanis a missziót olyan-

nyira az egyház szerves részének tartják, hogy majd-majd pleonazmusnak tartották ezt a kifejezést.

Az alábbiakban a terepmunka néhány jellemző észrevételét említeném meg: Az interjúk során igyekeztem az igehirdetőket arról kérdezni, hogyan látják a missziós kultúra kialakítását a gyülekezetükben a prédikáció által. Ehhez néhány segédkérdés fonalát használtam: *miért, hogyan, mit, ki, kinek?*

Miért prédikálnak? A prédikáció eszköz, nem cél. Azért prédikálnak, hogy az emberek meglássák Jézust, megismerjék Őt, és ezután kövessék Őt a tanítványságban. Azért prédikálnak, hogy az emberek megértsék, részesei Isten világra vonatkozó tervének.

Hogyan prédikálnak? A többség szerint fontos, hogy a prédikáció egyértelmű és felelősségteljes igemagyarázatra épüljön, holisztikus szemlélettel a Biblia egészére. Sok interakciót keresnek a hallgatósággal. Kifejező, szemléltető módon prédikálnak. Egyszerű nyelvezetet használnak. Humorral és iróniával élnek. Induktív módon építik fel a prédikációt.

Mit prédikálnak? A prédikátorok úgy vélik, hogy prédikációikban bizonyos gondolatok különösen hangsúlyosan jelennek meg, például: Isten országa, Jézus mint a történelem középpontja, és hogy Istennek terve van a világgal. Ezek a jellemzők nem csak az interjúkból, hanem a megvizsgált prédikációkból is nyilvánvalókká váltak.

Kik az igehirdetők? A közösség tagjai közül valók (néhányan közülük beköltöztek azok közé az emberek közé, akik a célcsoportjukat jelentik, például hátrányos helyzetű negyedekbe). Ugyanakkor Istenhez tartoznak, és tudatában vannak annak, hogy példaként szolgálnak a gyülekezet számára.

Kik a célcsoportjuk? Az általam vizsgált összes gyülekezet kettős célcsoporttal rendelkezik: keresztények és nem keresztények. Ennél a kérdésnél vált nyilvánvalóvá, hogy a kimondottan missziói identitással rendelkező gyülekezetekben a célcsoport jóval összetettebb, mint egy hagyományos gyülekezet esetében. Ez pedig az igehirdetés milyenségét is merőben befolyásolta, hiszen inkluzív, evangelizáló prédikációról is volt szó.

3. MISSZIÓI IGEHIRDETÉS – A HALLGATÓK SZEMSZÖGÉBŐL

Végül pedig az igehallgatókkal is végeztem egy kis méretű felmérést (50 résztvevő), melynek az volt a célja, hogy rávilágítson arra a kérdésre, mennyire befolyásolja az igehirdetés a saját missziói tudatukat.

1. *Tagja-e ennek a gyülekezetnek?* 96% - igen – 4% - nem – (Egy gyülekezetben nem is hallottak arról, hogy „tagság”)
2. *Hogyan lett tagja ennek a gyülekezetnek?* 56% - tehát a legtöbb személyes kapcsolatok révén.
3. *Mi a legfontosabb az ön számára a gyülekezet-*

ben? A legtöbb válaszadó számára a közösség a legfontosabb (38 fő, több mint 75%). Ezt követik az istentiszteletek/összejövetelek, a gyülekezet által közvetített üzenet, végül pedig a prédikáció (31%).

4. *Aktív személynek tartja magát a gyülekezeti életben?* Igen – 71%.

5. *Mi a legfontosabb eleme az istentiszteletnek?* 35-en a közösséget, 31-en a prédikációt jelölték meg.

6. *Mi a legfontosabb a prédikációban?* 37-en az inspirációt, 25-en a reményadást, 23-an a tanítást, 5-en a tanúságtételt tartják a legfontosabbnak.

7. *Mi az ön szerepe keresztyénként a világban?* „Világosság lenni, Krisztust megmutatni; Isten szeretetét tükrözni; Másokat Jézushoz vezetni.” Ezek a válaszok egy fejlett missziós identitás meglétét igazolják.

8. *Mi készíteti arra, hogy ezt a szerepet betöltse?* Bibliai meggyőződés – 31; Kapcsolat a gyülekezeti tagokkal – 27; Prédikáció – 20; Kapcsolat a vezetőkkel – 17.

9. *Hogyan látja gyülekezetét 10 év múlva?* – Több embert bevonni; Szorosabb közösség; Mélyebb hit; Amsterdam megmentve; Isten szeretetét láthatóvá tenni. Ezek a válaszok is azt mutatják, hogy a válaszadók felelősséget éreznek a világ iránt.

A felmérésből az válik nyilvánvalóvá, hogy a legtöbb gyülekezeti tag erőteljes missziói tudattal rendelkezik, azonban a missziói igehirdetés nem elsődleges eszköze e tudat kialakulásának nem elsődleges eszköze. Fontosnak bizonyulnak a másokkal, és a Krisztussal való személyes kapcsolatok.

Végkövetkeztetésképpen, a dolgozatom fő kérdéseit megválaszolandó:

Miért van szükség missziói igehirdetésre? Mert a jelenlegi kontextus posztkeresztény, posztkereszténység és posztmodern. Mert az egyház fő fókuszának Isten missziójára kell irányulnia. Mert Isten missziójában való részvétel az egész egyházat igényli. Mert sok gyülekezetben a prédikáció ritkán, vagy egyáltalán nem éri el a nem-keresztényeket. **Mi a missziói igehirdetés?** Olyan igehirdetés, amely a hallgatót tudatos részvételre hívja Isten üdvörtörténetében, missziójában. Ezt néhány felkészítő elem révén valósítja meg: példamutatás, motiváció, transzformáció, indukció, az üdvörtörténet holisztikus szemlélete. **Létezik-e missziói igehirdetés a kimondottan missziói gyülekezetek a gyakorlatában?** Igen, de ezt nem tekintik a missziós kultúra kialakulásának fő okaként egy adott gyülekezetben.

A kutatás során világossá vált számomra, hogy a gyülekezet befelé és kifelé irányuló figyelme nem választható el egymástól. Technikai értelemben: az attrakció nem létezhet inkarnáció nélkül, és fordítva sem. Ez pontosan bemutatja az evangélium kettős ter-

mészetét: alkalmazkodást és átalakulást, azonosulást és transzformációt. Ha a prédikációval csak kifelé fordítjuk a gyülekezet tekintetét, elveszíti közösségépítő erejét, és fordítva is. Ha csak az egyik missziós modellre vagy az evangélium egyik vonására helyeznénk a hangsúlyt, nem vennénk felelősségteljesen részt Isten missziójában, hiszen vagy mindent a saját kezünkbe vennénk, vagy mindent Isten kezében hagyánk.

A missziói prédikációval arra inspirálhatjuk a gyülekezet minden tagját, hogy ne csak testvéreiket szolgálják, hanem azokat is, akik a gyülekezeten kívül vannak. Ez természetesen nem az egyetlen legitim igehirdetési forma, de egy tudatos és felelősségteljes módon alkalmazható eszköz. Ahogyan az egyik prédikátor az interjúban megfogalmazta: a prédikáció soha nem cél önmagában, mindig eszköz. A cél az lehet, hogy minden ember felismerje, része lehet Isten világra irányuló munkájának. A prédikáció tehát eszköz lehet, de maga a cél mindig Isten által valósul meg!

Végül is hálás vagyok azért, hogy, mint bebizonyosodott, a missziói igehirdetés hatékonysága nem mérhető egyszerűen. Ellenkező esetben ez ugyanis egy túlságosan technikai szemlélethez vezethetne. A cél az, hogy Isten munkája és az emberi részvétel közötti harmóniát és feszültséget fenntartsuk. A hit, kegyelem, Isten országa, misszió, egyház és igehirdetés körüli kérdésekben mindig kell, hogy legyen némi misztérium. Bethlen Gábor szavaival élve: *nem tehetünk meg mindent, amit kell, de mindent meg kell tennünk, amit lehet!*

Drs.Kelemen Attila Csongor

Előadás: Új magyar gyülekezetek létesítése Németországban az elmúlt 40 esztendőben

Varga Pál

Előadásomban ezt a témát igyekszem feldolgozni 20 percben, de még előrebecsajtom, hogy 2025-ben a Nyugat-európai Presbiteri Konferencián, Holzhausenben ez lesz a témánk: „Gyülekezetépítés és a fiatalok bevonása” – E konferencián való részvételt minden hallgatónak ajánlom.

Előadásom kiinduló pontja: Mi jelenleg a németországi magyar gyülekezetek helyzete?

Van mintegy 25 németországi városban rendszeres magyar református - vagy evangélikus - liturgia szerinti istentisztelet. Ezt végzi jelenleg 8 lelkész (6 református és 2 evangélikus) és néhány ösztöndíjas teológus; ezenkívül helyettesítenek olyan magyar lelkészek és lelkésznök a gyülekezeteinkben, akik más szolgálatban állanak – tehát nem magyar gyülekezetek megválasztott lelkészei.

Németországban megalakítottuk 2012-ben a Németországi Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségét, amely felelős ma a 12 lelkigondozói körzetben működő magyar gyülekezetünkért. Ennek a Szövetségnek éppen 3 hete volt az éves közgyűlése (megjegyzem, hogy jelenleg van egy terület, ahol kb. 3 éve van még magyar istentisztelet, -2 szolgálati hellyel -, s ez a gyülekezet nem tagja még ennek a Szövetségnek). A többi gyülekezet – lelkigondozó körzet – mind bekapcsolódott ebbe a németországi protestáns gyülekezeteink Szövetségébe (ami nem tévesztendő össze a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségével, amelynek hollandiai magyar gyülekezetek is tagjai lettek). Megjegyzem még, hogy a „lelkigondozói körzet” azt jelenti, hogy egy lelkész – vagy teológiai hallgató – egy nagyobb terület lelkigondozását végzi, tehát 3-4 vagy akár 7 városban is beosztva tart rendszeresen istentiszteletet. Így van 25 német városban istentiszteletünk – természetesen a magyar katolikus gyülekezetek száma ennél is nagyobb.

Most ismertetem a németországi magyar gyülekezeteink létrejöttének hozzávetőleges (!) idejét: „rég”i gyülekezeteink – tehát már olyan 70-80 éve – vannak: Münchenben, Stuttgartban, Heidelbergben, Kölnben és Hannoverben, majd kb. 50 éve léteznek magyar gyülekezetek Nürnbergben, Hamburgban, Köln környékén több városban, s kb. 40 éve alakult gyülekezet Ulmban, Augsburgban, Ingolstadtban, Frankfurtban és Mainzban, majd az utóbbi évtizedekben még létrejött kb. 6-8 városban új magyar gyülekezet Németország területén.

Ez utóbbiakkal foglalkozom ma, tehát csupán azokkal, amelyeket „fiatal” vagy „újonnan alapított” gyülekezeteinknek tekintünk.

Konkréten:

1. a Baden tartomány területén működő Freiburg, Karlsruhe, Mannheimer Magyar Protestáns Gyülekezetekkel,

2. a Berlini és még 2 kelet-németországi gyülekezettel: Lipcse és Drezda központtal

3. a würzburgi és regensburgi magyar gyülekezetekkel, amelyeket Nürnbergből gondoz egy lelkész

4. de ide sorolnám még egy „rendkívüli” gyülekezetünket, Augsburgot, amelyet Magyarországról gondoz egy beszolgáló, magyarországi ref. lelkész.

Mi a jellemző ezekre az „újonnan létrejött” gyülekezeteinkre?

Minden esetben volt egy olyan „indítványozó” lelkész, vagy aktív gyülekezeti tag, akinek fontos volt egy helyi magyar istentisztelet, ill. gyülekezet alapítá-

sa! Ez a személy szervezett meg egy kis „gyülekezeti magot”, amely ragaszkodott a helyi magyar istentiszteletekhez! A legtöbb esetben ez egy lelképásztor volt, aki „elkezdte” az adott helyen az istentiszteleteket, azt közzé tette – különböző módszerekkel – a média által, de főleg személyes meghívásokkal azt, hogy van lehetőség helyben egy magyar istentisztelet látogatására és a gyülekezethez való csatlakozásra. Azután, hogy egy magyar gyülekezet kialakulhatott-e vagy nőtt-e? – ez már a helybeni magyarok érdeklődésétől függött.

Most konkrétabb lesznek és valós helyzeteket mutatok be:

Elkerült Mannheimba egy erdélyi teológián végzett magyar református lelképásztor.

Ő hallott a KCSP-es ösztöndíjról és megpályázta ezt egy évre, mert megtudta, hogy Mannheimban és környékén sok magyar dolgozik ill. él. Volt egy néhány ismerőse, akikkel együtt keresett egy templomot – egy német evangélikus gyülekezetnél – és tartott egy első istentiszteletet. Ugyanígy elment Karlsruhéba és Freiburgba is. (megjegyzem, hogy Freiburgban már azelőtt is volt egy kis magyar „ökumenikus” közösség, akikkel egy néhány évig eljárt Svájcban egy ott szolgáló magyar lelképásztor, mert Freiburgban sem katolikus, sem protestáns magyar lelkész nem volt – s ezt a gyülekezetet is most ő „újraindította”).

Miután lejárt neki a KCSP-ösztöndíja, új ösztöndíjas jött a helyébe és folytatta ezt a szolgálatot mind a 3 gyülekezetben. Azóta az 5. ösztöndíjas van itt – most már a MRE ösztöndíjával, mert a KCSP már nem ad teológusoknak ösztöndíjat.

1. Példa: Berlinben egy aktív presbiter szervezte meg a havi magyar istentiszteleteket. Ide kaptunk Magyarországról több éven át ösztöndíjas evangélikus lelkészt ill. egy teológushallgatót, akik a gyülekezetben szolgáltak. Feladatuk volt még 2 kelet-német nagyvárosban magyar gyülekezetek alapítása. Ez viszont igen nehezen ment – főleg a gyakori ösztöndíjas-váltások miatt –, addig, amíg Lipcsébe került egy magyar evangélikus lelkész, - aki jelenleg ott is él - és elkezdte a rendszeres magyar istentiszteletek megtartását. Ugyanígy megindult idén a drezdai magyar gyülekezet szervezése is, ahol most már havonta van a helyi magyaroknak egy istentisztelete.

A berlini magyar protestáns gyülekezetben ma nincs ugyan egy állandó magyar lelkész, - anyagi okok miatt ez részünkről nem lehetséges - de magyar lelkészek vagy ösztöndíjasok meghívásával megoldják az

istentiszteleteket (felfedeztek 1-2 éve egy német gyülekezetben szolgáló magyar evangélikus lelkészt, akit gyakran meghívnak Berlinbe). Ugyanígy Lipcsében és Drezdában is jelenleg helyettesek tartanak havi magyar istentiszteleteket.

1. Példa: A nürnbergi megválasztott magyar lelkész nő kiterjesztette a szolgálati területét még 2 városra: Würzburgra és Regensburgra. Ott is magyar istentiszteleteket indított be, mert volt érdeklődés a helyi magyarok között.

Ezek a gyülekezetek is – új gyülekezetekként – működnek és nagyon hálásak az ottani magyarok a náluk is szolgáló lelkésznek.

Végül szólok egy rendkívüli „megoldásról” is:

1. Példa: Augsburgban – egy már régebben létező, de önállósult magyar ref. gyülekezet talált egy debreceni ref. lelkészt, aki kész Magyarországról „bepökölni” – vagy Augsburgba autózni – havonta és ott magyar ref. istentiszteletet tartani. Nyilván ennek anyagi vonzatát is meg kellett oldani. De mivel a lelképásztor egy debreceni ref. gyülekezetnek is lelkésze – és ott kap fizetést – az augsburgi gyülekezet vállalta az utazási költségeit, s az elszállásolását arra a hétvégére, és a lelkész vállalta a havi szolgálatot Augsburgban is. Állítólag most már havonta 2 alkalommal is eljön Debrecenből egy lelkész Augsburgba... természetesen a magyarországi püspök tudtával és engedélyével.

Megjegyzem, hogy én, személyesen ezt a „megoldást” nem tartom „általánosan jó lehetőségnek” minden nyugati magyar gyülekezetünk számára; egyrészt azért, mert nyilván nincs sok ilyen magyarországi lelkész, aki ezt vállalná, másrészt, mert így a mi nyugati gyülekezeteink függővé válhatnak a magyarországi egyházaktól, - lásd Luxemburg, Párizs vagy Belgium példája, ahova most már magyarországi egyházi megbízással jönnek lelkészek és nem a Nyugat-Európai Szövetség dönt ezen állások betöltése ügyében. Kérdés, hogy mit hoz a nyugati magyar diaszpóra számára a jövő?

Összegezem: Hála Istennek vannak újonnan létesült magyar gyülekezeteink, vannak szolgálatra kész – nyugatra került – lelkészeink is minden fele és jelenleg nagy segítség nekünk a magyarországi egyházi támogatás, konkrétan az ösztöndíjasok küldése és szolgálata a mi gyülekezeteinkben. - Köszönöm a figyelmet.

Varga Pál lp.

Előadás: A jövő egyházáról Hollandiában: Bízunk a hit megtartó erejében vagy elveszünk?

Szabó Zoltán Levente

Az Egyház jövője a diaszpórában/ szórványban. A hollandiai magyarok keresztyén hitének gyakorlása: kérdés, probléma, kihívás-elhívás, lehetőség?
“Tunya álmainkat jég verte /S még a Templomot se építettük föl. /Helyünkön meg nem tudtunk állni /S ide kerültünk, ez kezdeti átkunk,/--- Árvult, de mégis győzedelmes fajta:/--- S elveszünk, mert elvesztettük magunkat.”/Ady Endre: A szétszóródás előtt

Szabó Zoltán Levente lelkész. / Dr. Varga Pál felvétele

Nem tudjuk megbocsátani, ha valaki önként elvégzi azt, amit mi tudatosan elmulasztottunk (Ravasz László)

Nagytiszteletű Asszonyok, Nagytiszteletű Urak, Tisztelt Vendégek!

Az 1980-as évek legelején kezdtem behatóbban foglalkozni, ismerkedni Ravasz László életművével, de akkoriban az egyház hivatalos álláspontja alapvetően eltért a mostanitól. Kaptam becsmérlő kritikákat írásaimra, sőt hivatalos levélben szó szerint azt az állítást, hogy az egyház nem tud azonosulni azzal a pozitív Ravasz-képpel, amit dolgozataimban képviselek. Bár azóta sok dolog megváltozott, ennek a több évtizedes elítélésnek még ma is van képviselője a lelkészek között.

Mégis mára többen vagyunk olyanok, akik Ravasz Lászlót egyházunk korszakos alakjának tartják. Különösen előtérbe került homiletikája, illetve egyházvezetői tevékenysége. Ettől függetlenül talán felmerülhet a kérdés, ma, 2024/2025 évváltásához közeledve, aktuális missziói tevékenységet vizsgálva érdemes-e visszatekinteni 90 évvel ezelőtti elgondolásokra. Igyekszem elkerülni a direkt utalásokat a mai viszonyokra,

meghagyom a lehetőséget minden jelenlévőnek, hogy eldöntse érdemes volt-e meghallgatnia előadásom.

Olyan előadásról beszélünk, aminek most következő két szereplője nem Ravasz László. Az első dédapám, Szabó Antal, aki 1913 és 1921 között volt Hajdúszoboszló lelkipásztora. Az ő szolgálata alatt kezdődtek a tanyalátogatások, a tanyai istentiszteletek, alakultak a gyülekezetekhez kötődő gazdakörök, volt kórus, színjátszókör.

Még nem a második szereplőnél tartunk, hanem az általános helyzethez, ami kapcsolódik az elhangzottakhoz. A Bethánia Egylet, bár megalakulásában néhány lelkész döntő szerepet játszott, alapvetően mindig laikus mozgalom volt. Igyekezett az Amerikai Egyesült Államokból induló mozgalomra jellemző módszereket (evangélizációk, konferenciák, csendesnapok, bibliaórák, vasárnapi iskolai munka, személyes lelkigondozás stb.) nálunk is meghonosítani.

Így érünk el a második szereplőhöz, aki ugyancsak felmenőm, és szintén lelkipásztor volt, ám nem nevezem meg, de elmondom, hogy a családi legendáriumban az maradt fenn róla, hogy minden komolyabb döntést igénylő helyzetben közölte, a kérdés fontos, ezt meg kell vitatnunk, a probléma megoldására alkítsunk egy bizottságot, aminek én leszek az elnöke!

Így tökéletesen érthető, hogy a belmissziós munkáról Ravasz László azt írta 1922-ben: Ha annyi gyakorlati munkát végeztünk volna, mint amennyi elméleti vitát állottunk ki róla, ma már nem lenne belmisszió, mert az igazi belmisszió, mihelyt megvan, feleslegessé teszi önmagát.

Ezt akár definícióként is értelmezhetjük. Ravasz László számára az elvi alap vitathatatlanul az volt, hogy mindazokat, akik papíron reformátusok, de valójában vallásuk nem eleven, megtérítse, lelki életüket meg elevenítse. Nagyon sok helyen az egyház formalitássá ürrült, igazgatási feladatok és igehirdetés jelentették a működést, amihez még a gyülekezetek által fenntartott iskolákban zajló munka is felszínesen, névlegesen kapcsolódott. Lelki megújulás, hitbéli elmélyülés nélkül nincs élő gyülekezet. Lélek nélkül a teli templom is üres. Ebből logikusan születik a sokat idézett mondat, az egyházat missziósítani, a missziót egyházasítani kell. Tehát az igazi belmisszió nem egyéb, mint megszervezett és teljesen kifejlesztett gyülekezeti élet a maga egyetemes rendszerében.

Ravasz püspökségének első pillanatától a gyülekezetek jelentették az éltető alapot, legyen szó a legki-

sebb baranyai szórvány gyülekezetéről, vagy többezres nagy hagyományú, illetve ugyancsak tömeges, újonnan alakult budapesti gyülekezetekről. Püspöki szolgálatának első évtizede ezeknek a gyülekezeteknek a meglátogatásáról, megismeréséről szól. Nem szónoki fordulat, nem barokkos túlzás, hogy ebben az évtizedben Dunamellék minden gyülekezetét meglátogatta.

Első püspöki jelentésében megfogalmazza a célt: a Dunamelléki Egyházkerület megindítja a maga gyülekezetépítő munkáját teljes erővel a kálvinizmus történelmi és hitvallási szellemében. Élő gyülekezeteket akar teremteni Budapesten épp úgy, mint Baranyában, amelyben mindenki dolgozzék, de mindenki Krisztusnak a református egyházban vallott akarata, értelme és szelleme szerint, s nem nyugszik addig, míg az élő gyülekezetek nagyszerű sejtrendszerét ki nem építette. Mindenkinek munkát ad és mindenkire számít, aki vállalja ezt a feladatot.

Egyértelmű központosítás is van ebben a szándékban, ám ez érthető akkor, amikor a helyzetre a széttagoltság, elaprózódás, egyéni érdekek mentén születő ellentét a jellemző.

Isten országa építésében előttünk áll a nagy ketősség: először a hivatalos egyház a maga nagyszerű szervezetével, kiváltságaival, költséges adminisztrációjával, de sok tekintetben idegenül és üresen a legfontosabb evangéliumi munkákkal szemben. Belső és külső misszió nélkül, a pásztoráció intézményes és teljes megszervezése nélkül. Vele szemben áll egyházunk nagy megújulásából támadt evangéliomi mozgalmak sok tekintetben rendszertelen és egymást akadályozó hálózata, az az egyesületi keresztyénség, amely a hivatalos egyház tekintélye, felelőssége és ellenőrzése nélkül az önkéntes munka sokszor áldott, de mindig kényelmes formájában, egybegyűjti az egyház élő tagjait és olyan kapcsolatokat teremt közöttük, amelyek a gyakorlatban hátratólják az egyház prioritását.

Egyfelől az egyház történelmi erejét és tekintélyét kiadja önkéntes vállalkozóknak, másfelől – Ravasz szavait használom itt – a liturgust és az egyházjogászt gyakran a belmissziós munkás léte is dühbe hozta, mert – ismét szó szerint idézem Ravasz Lászlót: Nem tudjuk megbocsátani, ha valaki önként elvégzi azt, amit mi tudatosan elmulasztottunk.

Természetesen az érme másik oldalán is ott a jogos észrevétel, hogy ezek a belmissziós mozgalmak, amelyek egy-egy lelkes szervező körül alakultak, és egyesületi tevékenységben találták meg a maguk formáját, kegyességi irányba tolódtak, vagy éppen az akadályoztatás a lenézettség miatt nem a gyülekezet felé, hanem

önálló élet, a gyülekezettől való teljes elszakadás felé vitték a megszólítottakat.

A centralizáltság, egyháziasítás olyan területen is megjelenik, ahol kezdetben Ravasz még egészen más álláspontot képviselt. 1922-ben még azt vallotta, hogy vannak olyan általános társadalmi kérdések, nagy gyülekezeti jellemzők, amelyekben a missziói tevékenység nem köthető gyülekezethez, sőt bizonyos értelemben még egyházhoz sem. Ide sorolta a tanuló ifjúságot, a katonaságot, a munkásságot, valamint a nagyobb léptékű társadalmi gondokból példaként említve az alkoholizmust, a leánykereskedelmet, az elszegényedést, amelyek egységesen érintettek minden egyházat, éppen ezért Ravasz úgy vélte, a megoldást felekezeti, sőt társadalmi szinten kell keresni, megelőzendő az elaprózódást. Ez a felekezeti, társadalmi szint persze lehet kisebb léptékű, például városi, de nagyobb, országos, sőt nemzetközi tevékenység is.

Igaz, az egyház felé mutató két szabályt leszögezett. Az egyik az volt, hogy ennek a nagyobb organizációnak a munkatársai élő hittel rendelkező, öntudatos emberek legyenek, miként Ravasz hite szerint nem jó állami tanár, nem jó rendőr az, aki magánemberként nem öntudatos gyülekezeti tag, hangsúlyozva, hogy itt nem a reformátusságra gondol. Hasonló módon azt is kíváncsian fogalmazta meg, hogy a társadalmi misszió feladatát csak akkor oldja meg, ha azokat, akiket elért, akiket megmentett, élő gyülekezethez adja át, különben az elért eredmények elvesznek.

Az egyházi sajtó egységesítésével, központosításával az elméleti alapok is egységesebbek lettek, illetve részben a történelmi katolicizmus térnyerése miatt, ezeket a korábban egyháztól elkülönülőnek, felekezeti közinek gondolt szervezeti formák is betagozódtak az egyházba, elég ha Keresztyén Ifjúsági Egyesület református ágának hivatalosan is a konvent alá rendelésére gondolunk.

Végezetül, megszegve korábbi ígéretemet, hogy kerülöm a direkt párhuzamok keresését, durván megfelelve a tárgyalt időszak és napjaink között eltelt éveket, megint személyes emléket idéznék. Az 1980-as évek első felében bölcsészhallgató voltam, magyar-népművelés szakpáron. Isten kegyelme volt életemben ez, hiszen akkor alakult a népművelés tanszéken fantasztikus, új, friss szemléletű tanári gárda, akik céljaikat úgy fogalmazták meg, természetesen itt és most ezt végletesen leegyszerűsítve mondom, hogy elvégezve tanulmányainkat feladatunk az lesz, hogy szolgálati területünkön 0-tól 99 éves korig felmérve és ismerve az ott élők szociális, pszichés, kulturális, társadalmi

szükségeit és igényeit, gondjait szólítsuk meg és fűzzük közösségbe az érintetteket.

Tökéletes alap ez ahhoz, hogy Isten Szentlelkének segítségével ebből igazi missziós munka legyen. Köszönöm figyelmüket!

Szabó Zoltán Levente, Csabdi missziói egyházközösségének lelkipásztora

Előadás: Egymás terhét hordozzátok!

Paál Károly

Kedves testvéreim az Úr Jézus Krisztusban! Tisztelt hallgatóság! Először is, Istennek legyen hála, hogy ezen a Gyülekezetiépítő Konferencián együtt lehetünk, és közösen keressük az Ő akaratát a gyülekezeti élet építésében! És itt meg is ragadom az alkalmat, hogy megköszönjem a szervezők áldozatos munkáját, akik lehetővé tették ezt a hasznos összejövetelt, mert ez a találkozó nemcsak a közösségünket erősíti, hanem újabb lehetőség a gyülekezeti élet megújításában és Isten országának építésében. A misszió egyik célja, hogy abból gyülekezet szülessen. Úgy hiszem, hogy Isten kegyelme és vezetése által ez a munka valósággá válhat, és ennek szellemében szolgálok én is itt Hollandiában. Az Úr csodálatos munkáját nemcsak a saját életemben tapasztalhattam meg, hanem itt, Zwollében is láthatjuk lelkipásztor testvéreink szolgálatán keresztül és elmondhatjuk, hogy **'nem hiába való a munkánk az Úrban'** (1Kor 15:58). Minden fáradozásunk, minden áldozatunk, amit Isten dicsőségére teszünk, nemcsak értelmet nyer, de gyümölcsöt is terem. Az Úr hű-

séges, és nem feledkezik meg azokról, akik az Ő országának építésében szolgálnak. A közösség növekedése, a gyülekezet életének megerősödése mind annak az áldásnak a jele, amelyet Isten munkája hoz magával. Ezért hálás szívvel biztatlak mindnyájukat: legyünk állhatatosak és hűségesek, mert amit az Úrért teszünk, annak örök értéke van.” A mai világ tele van rohanással, hajszával és fáradhatatlan küzdelemmel a múlandó dolgokért. Az emberek anyagi javakat halmoznak, elismerést keresnek, és az életüket sokszor a pillanatnyi élvezetek, sikerek határozzák meg. Ám ezek az értékek, bármennyire is csábítóak, csak ideig-óráig tartanak, végül pedig üresnek és jelentéktelennek bizonyulnak. Mi, mint lelki vezetők, különösen is felelősek vagyunk azért, hogy embertársainkat – különösen itt a szórványban élő magyar népünket – figyelmeztessük erre az igazságra. Az életünk értelme és célja nem található meg az anyagi világban, hanem csak az Isten által kínált örök értékekben. Ezek az értékek az Ő élő és örök Igéjén alapulnak, amely vezet, megtart, és biztosítja számunkra a valódi reménységet. Az Úr szava szerint, amit az Ő dicsőségére teszünk, annak örökkévaló következményei vannak. Ez az a kincs, amit a rozsda és a moly nem emészthet meg, és amit a tolvajok sem rabolhatnak el (Máté 6:19-20). Minden ima, minden szolgálat, minden szeretettel végzett cselekedet nyomot hagy az örökkévalóságban. Természetesen imádkoznunk is kell népünkért, de önmagában az ima nem elég. Dolgoznunk is kell értük. *„Ora et labora”* – Ez a kettő elválaszthatatlan, mert csak így lehet gyümölcsöző a szolgálatunk. Ez a munka azonban teherhordozással jár – lelkileg, érzelmileg, és gyakran fizikailag is. *„Egymás terhére hordozzatok, és így töltsétek be Krisztus törvényét”* (Galata 6:2). Ez az igazság egyaránt szól a közösség vezetőinek és tagjainak. A misszió és az egyháziasítás terhei nem egyetlen ember vállára helyezhetők, hanem közösen kell hordoznunk azokat. Krisztus törvénye pedig arra szólít, hogy szeretettel és alázattal segítsük egymást ebben a munkában, hogy Isten országát építhessük. Ezért hálás vagyok Istennek, hogy engem is felhasznál, mint az Ő szolgáját ebben a nemes munkában. 2010-ben érkeztem Hollandiába, és Isten kegyelméből hamarosan bekapcsolódhattam az itteni egyházi életbe. Ma is hálás szívvel emlékszem vissza azokra az áldott alkalmakra, amikor megismerhettem az itteni egyházi elöljárókat és lelki testvéreket, akikkel együtt imádkoztunk a misszióért, a gyülekezetek létrejöttéért. Itt kezdődött minden: imádsággal, amelyet Isten meghallgatott. Az első lépések hitből és kitartásból születtek, és láthattuk, ahogyan a z Úr megáldotta ezeket a kezdeményezéseket. Missziónk célja, hogy a szórványban élő magyar népünket figyelmeztessük, bátorítsuk és pásztoroljuk.

Fújjuk a kürtöt, hogy meghallják az üzenetet, ahogy az Bibliánkban is meg van írva: ha a kürt nem szól, és a nép elvész, Isten tőlünk kéri számon a vérüket (Ezékiel 33:6). Ez a felelősség mélyen megérint és arra ösztönöz minket, hogy ne lankadjunk, hanem fáradhatatlanul végezzük a szolgálatot. Bár hatalmas a szórványban élők pásztorolásának kihívása, hisszük, hogy a mi feladatunk fújni a kürtöt, hirdetni az evangéliumot, és szeretettel odafordulni azokhoz, akik még távol vannak Istentől vagy akiknek a hite gyengült, vagy akik talán még soha nem hallottak az örömhírről. Isten az eszközeivé tett bennünket ebben a munkában, és mi az Ő nevében szólunk, hogy az Ő dicsősége megnyilvánuljon. Ezért van az, hogy nemcsak imádkozunk, hanem dolgozunk is. Az istentiszteletek, a pásztorlás, a figyelmeztetés és bátorítás mind-mind az Ő parancsának való engedelmesség része. És tudjuk, hogy Isten velünk van ebben a munkában, mert Ő azt ígérte: *„Az én igém, amely szádból kijön, nem tér vissza hozzám üresen”* (Ézsaiás 55:11). Az igehirdetés, a tanítás és a lelki szolgálat alapja ez az igazság, amely Isten Igéjének hatékonyságáról, erejéről és céljának beteljesedéséről szól. Isten szava nem hiábavaló. Sokszor elmondom, hogy az amszterdami gyülekezet a semmiből lett. Úgy ahogy Isten a világot semmiből teremtette, DE az Ő szavával, ugyanígy formálódott a gyülekezet is. Nem emberi erőfeszítésből vagy földi forrásokból született, hanem az Úr szava által, amely életet ad, épít és újjáteremt. Isten Igéje az alapja és mozgatórugója mindannak, ami itt létrejött, és minden áldás, amit megtapasztalunk, az Ő hatalmának bizonyossága. Ezért valljuk alázattal: gyülekezetünk az Úr szavának gyümölcse. Sokszor előfordulhat, hogy nem látjuk azonnal a munkánk eredményét, vagy úgy érezzük, hogy a szavaink hatástalanok. Isten azonban azt ígéri, hogy minden szó, amelyet Isten vezetésével kimondunk, célba talál, és olyan hatást ér el, amelyet csak Ő tud megvalósítani. Hálás vagyok, hogy részese lehetek ennek a szolgálatnak, és bízom abban, hogy Isten erőt ad mindannyiunknak, hogy hűségesen fújjuk a kürtöt, és hirdessük az evangéliumot minden időben és minden helyen. Amszterdamban 2018 szeptemberében fújtuk meg a kürtöt. Alig indultunk el gyülekezetünk szervezésének, közösségépítésének útján, mindjárt szembe-sülnünk kellett az akadályokkal, jött a pandémia, templomok bezártak a világjárvány szinte másfél évig okozott kisebb nagyobb kellemetlenséget mindannyiunk számára, de ebben is mint minden más gyülekezetünkkel kapcsolatos dologban Isten gondviselő kegyelmét látjuk. Egy olyan jól működő világváros, mint Amszterdam egyszerre csak leáll és megdöbbennek sokan, hogy nem mi vagyunk emberek a világ urai,

nem tudjuk irányítani a világ folyását mert nekünk nincs hatalmunk felette. **“Tudom, Uram, hogy az ember nem ura élete útjának, és a rajta járó nem maga irányítja lépteit!”** (Jer.10,23) A gyülekezeti életünk kezdeteit mindig nagy hálával és szeretettel idézem fel. Az első istentiszteletünkre a családomon és a szervező lelkészeken kívül mindössze három ember jött el. A következő alkalmakon is csak 10-12-en gyűltünk össze, de lassan, fokozatosan egyre többen csatlakoztak. Az Úr kegyelme és vezetése által a gyülekezet száma szépen gyarapodott, ami óriási öröm és bátorítás számunkra. Különösen emlékezetes, hogy már a kezdetekkor egy fiatal asszony, aki feleségem munkatársa volt felnőttkeresztységben részesült, aki azóta is minden istentiszteleten jelen van, ha egészsége engedi. Azóta minden évben legalább egyszer kiszolgáltattam a keresztség sákrámentumát, de idén különösen áldott esztendőtlét élhettünk meg: négy gyermeket keresztelttem és egy párt eskettem. A gyülekezetünk létszáma is szépen alakul, az istentiszteleteken általában 30-50 fő vesz részt, és a múlt vasárnapon például 50-en voltunk. Gyermekistentiszteleteket tartunk, ahol 12-14 gyermek van jelen. Hálát adok Istennek, hogy közösségünknek ma már négy presbitere van, aki a családjaikkal együtt hűségesen erősítik és szolgálják a gyülekezetet. Az Úr áldása kísérte és kíséri a munkánkat, és azért imádkozunk, hogy továbbra is az Ő vezetésében maradjunk, hogy még több lélek találjon otthonra és békességre közösségünkben. Ez az út, amelyre Isten elhívott, tele van örömmel, de ugyanakkor terhekkkel is. Ez a szolgálat közösségi munka, amelyben mindannyiunknak részt kell vállalnunk – imádságban, cselekedetben és szeretetben. Hiszem, hogy Isten megáldja azokat az erőfeszítéseket, amelyeket az Ő nevéért teszünk, és hogy mindaz, amit érte végzünk, örök értékkel bír. Menjünk tehát előre imádkozva és dolgozva, egymás terhére hordozva, hogy betölthessük azt a küldetést, amelyet Krisztustól kaptunk! Bízunk Istenben, hogy kegyelmes lesz hozzánk és megáldja munkánkat, imádkozunk, hogy áldja és tartsa meg ezeket a szórványgyülekezeteket, megadva a hitbeli növekedést és hisszük azt az igei igazságot is, hogy “... még gyűjtök azokhoz, akiket összegyűjtöttem!” Lelkipásztori szolgálatom mellett polgári foglalkozásom is van, amely nemcsak családom megélhetését biztosítja, hanem lehetőséget ad arra is, hogy másokon segítsek. Egy *Bárka* nevű segélyszervezetnél dolgozom, amely nevét Noé bárkájáról kapta. Az alapítók elgondolása szerint, aki erre a „bárkára” felkerül, az megmenekülhet – legyen szó lelki, testi vagy társadalmi pusztulásról. Munkánk elsősorban Kelet-Európából érkező, itt bajba jutott emberek támogatására irányul, és különö-

sen fontos szerepet játszik azok életében, akik komoly függőségekben szenvednek. A mindennapjainkat a “mások terhére hordozása” határozza meg. Az én tevékenységem középpontjában magyar és román honfitársaim állnak, akikkel az élet különböző nehéz terein találkozom: az utcán, ahol hajléktalanokként küzdenek a mindennapokért; kórházakban, ahol nemcsak testi, hanem lelki gyógyulásra van szükségük; börtönökben, ahol a megváltás reménye lehet az egyetlen kapaszkodójuk; és pszichiátriai intézetekben, ahol a legmélyebb lelki sebekkel néznek szembe. Ez a munka rendkívül nehéz, hiszen vannak esetek, amikor már nem tudunk segíteni, és csak a halál hírére tudjuk szeretteikkel közölni. Mégis, a szolgálat igazi ajándéka az, amikor valakit sikerül felemelni, és megmenthetjük a pusztulástól. Ilyenkor érezhető igazán, hogy a *Bárka* valóban életmentő szerepet tölt be, és beteljesíti küldetését. Bár a munka fizikailag és lelkileg is fárasztó, a segítség öröme és a megmentett életek példája erőt ad a folytatáshoz. Megtiszteltetés, hogy ennek a küldetésnek is a részese lehetek. Ha már Zwollében vagyunk akkor egy itteni történetet hadd mondjak el, Egy emlékezetes pillanat, amikor a Bárka Alapítvány égisze alatt egy házaspár segítségére kellett sietnünk ide Zwolléba. A helyi rendőrség keresett meg minket, hogy van egy román pár, akik napok óta az utcán hányódnak, mert becsapták őket: munkát ígértek nekik, de végül magukra hagyták őket. Amikor a rendőrök elmondták az asszonynak, hogy hívták a „Bárkát”, és jönnek, hogy segítsenek, valószínűleg elindult valami egészen más történet a képzeletében. Sajnos nem tudunk mindig azonnal indulni, hiszen kevesen vagyunk, és a román-magyar csapat különösen túlterhelt. Így végül egy nappal később tudtam csak elérni Zwolléba. A megbeszélt helyen találkoztam a párral, bemutatkoztam: – Jó napot kívánok, én a Bárkától vagyok! Ekkor az asszony kétségbeesett arccal, románul kifakadt: – *Vai, domnule, nu am dormit nici o clipă azi-noapte, pentru că noi nu vrem cu barca!* Ami annyit jelent: „Jaj, uram, egy pillanatot sem aludtam egész éjjel, mert mi nem akarunk a bárkával!” Nem értettem, mi bajuk lehet a Bárkával, így visszakérdeztem: – De hát mit nem akarnak a bárkával? Az asszony ekkor megmagyarázta, hogy nem akarnak hazamenni a bárkával, mert azt hitték, tengeri útra akarjuk vinni őket! Biztosan láttak már képeket a menekültekről, akik bárkákon hánykolódnak a tengeren, és szegények attól féltek, hogy őket is hasonló sors várja. Mikor végre sikerült tisztázni, hogy a „Bárka” csak a nevünk, nem pedig a közlekedési eszközünk, hatalmasat nevtünk együtt. Megnyugodtak, amikor rájöttek, hogy nem vízi utazást, hanem segít-

séget hoztam nekik. Ez az eset nemcsak humoros, hanem tanulságos is: sokszor a félreértések mögött ott rejtőzik a kiszolgáltatottság és a félelem, de hála Istennek, ezt a történetet jókedvvel és megoldással zártuk. Köszönöm, hogy meghallgattak, és kérem, hogy Isten továbbra is vezessen minket az Ő országának építésében, mindannyiunk közös munkájában. Soli Deo Gloria!

Nt. Paál Károly, az amszterdami gyülekezet lelkésze

A HOLLANDIAI MAGYAR EGYHÁZAK ESEMÉNYEI, HÍREI

Zwolle, 2024. december 14: a Hollandiai Magyar Református Egyház megalapítása

Urbán Ákos gondnok Hermán M. János moderátor --- Fotó: Varga Pál

Rotterdami Magyar Református Gyülekezet

Istentisztelet

Van Bolhuis-Szabó Emőke
lelkész szolgál

**2025
február 2
vasárnap
15 óra**

Kántor:
Somogyi Angéla

Gyermekistentisztelet:
Jonatan van Bolhuis

Gebouw De Heuvel
egyházi épületben

**Grotekerkplein 5
ROTTERDAM**

ONLINE ISTENTISZTELET. REGGELI IMAÓRA. BIBLIAÓRA FELNŐTTEKNEK

JANUÁR 12, VASÁRNAP, Zwolle, vasárnap d.u. 14.30. Igehirdetés: nt. Kelemen Attila Csongor. Keresztelés: nt.Hermán M. János. A megkeresztelt gyermekek: Hermán Mostert Judith Rozália és Hamelink-Hermán Ilka Martina Catholina. Elérhetőség: <https://www.elkz.nl/kerkdienst-terugkijken/>

JANUÁR 15, SZERDA, 9:10 óra--REGGELI IMA, FÉLÓRA ISTENNEL--ONLINE

Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkész vezeti.---Join Zoom Meeting

<https://us06web.zoom.us/j/86581719495?pwd=6DQJZiPBGUKyi3H9kKV46WrdGXXZu.1>

JANUÁR 23, CSÜTÖRTÖK, 20 óra--BIBLIAÓRA felnőtteknek - ONLINE

A bibliaórát Van Bolhuis-Szabó Emőke lelkész tartja.--Join Zoom Meeting

<https://us06web.zoom.us/j/82448152747?pwd=6sh4ZROxWbaGS4itGeQZi5xKAumUMt.1>

SZENTMISE.

Tisztelt Olvasó!/Kedves Barátunk!

Szeretettel meghívjuk a 2025 február 1-én, szombaton 16 órakor kezdődő szentmisére Eindhovenbe, a Sint Joriskerk templomba.

Cím: Sint Jorislaan 51, 5614 AA Eindhoven. A szentmisét Járfás Ádám atya fogja celebrálni. Továbbá szeretettel meghívjuk a 2025 február 2-án, vasárnap

12 óra 30 perckor kezdődő szentmisére Hágába, az Onbevelekt Hart van Maria templomba, melyet Járfás Ádám atya fog celebrálni. Cím: Bloklandenplein 15, 2594 CK Den Haag.----A mise után AGAPE-t, szeretetvendégséget tartunk, melyre az elemózsiát magunk készítjük/visszük. Kérjük, lehetőség szerint járuljon hozzá édes vagy sós süteményekkel a szeretetvendégséghez.

Együttműködésüket előre is köszönjük!

Üdvözlettel: Tápai Katalin EKT alelnök -- Korcsma István titkár

EGYHÁZ A VILÁGBAN

Holzhausen idén is vár! --- Holzhausen idén is vár! --- Holzhausen idén is vár!

A nyugat-európai magyar konferenciáink sora idén is a németországi Holzhausenben (Siegen közelében) kezdődik.

A Presbiteri Konferenciára – ápr. 11- 13. között – különösen a presbiteriumok tagjait és a diakónusokat hívjuk és várjuk!

A meghívott előadó, Sohajda Levente magyarországi lelkipásztor (Göncruszka), a gyülekezet-építés és a gyülekezeti élet, főbb vonásairól fog beszélni „**Orando et laborando**” címmel.

A résztvevők támogatásban részesülnek, így a teljes időre és teljes ellátással a díj 125 euró (két-ágyas szobában fejenként) és 150.- euró az egy-ágyas szobában. Lehetőleg szervezzünk csoportos utazást. Jelentkezési lap és a program megtalálható a következő honlapon: www.credo-hu-we.org

Az Ifjúsági Konferencia (EMEIK) ugyanott, idén is a Presbiteri Konferenciához kapcsolódik. Kezdődik már szombaton - ápr. 12.-én – este és nagypéntek reggeléig tart. Ennek külön értéke az, hogy a gyerekekkel és az ifjú-korúakkal külön foglalkozás is lesz és számukra kedvező árat is kaptunk a háztól.

Gyülekezetünk is támogatja anyagilag a fiatal résztvevőket. Az EMEIK idei témája: „Imával nyert csaták”.

E konferencia teljes programja és további tudnivalók olvashatók ezen a honlapon: <http://church.lutheran.hu/emeik>

Jelentkezni az Ifjúsági Konferenciára és a Presbiteri

Konferenciára márc. 12.-ig kell. További tájékoztatás a lelkipásztoroknál, különösen Van Bolhuis Szabó Emőke lelkipásztor testvérünkénél.

Húsvét dátumának egységesítésére szólított fel Ferenc pápa

A húsvét állandó közös időpontjának meghatározására szólította fel Ferenc pápa a keresztény egyházakat az ökumené szellemében vasárnap.

Húsvét dátumának egységesítésére szólította fel a keresztény egyházakat Ferenc pápa---Fotó: AFP/ Alberto Pizzoli - 2025. január 26.

„Szerencsés véletlen, hogy ebben az ökumenikus jubileumi évben a húsvétot a Gergely- és a Julián-naptárban ugyanazon a napon ünnepeljük” – mondta a pápa szombat este a beszéde átirata szerint.

„Ismét felszólítok minden keresztényt, hogy ezt az egybeesést úgy értelmezze, mint egy felhívást, hogy a közös húsvéti dátummal tegyünk döntő lépést az egység felé – mondta a pápa. – Fedezzük fel újra a hit közös gyökereit, őrizzük meg az egységet.”

A húsvétot nem mindig ugyanazon a napon ünnepelik minden keresztény egyházban. **Húsvétvasárnap idén mindkét naptár szerint április 20-án lesz.**

Ferenc pápa megújította korábbi felhívását, kérve, hogy minden keresztény tegyen lépéseket húsvét egy közös napon történő megünneplésére.

Ezt azért kérte, mert gondviselészerűen az idei szentév során a különféle keresztény felekezetek egy napon ünnepelik húsvétot Hirdetés – írta a Vatican News magyar nyelvű honlapja. A pápa megköszönte az anglikán, a többi keresztény felekezet, az ortodox és keleti egyházak képviselőinek jelenlétét. „Mindannyian, Szent Pálhoz hasonlóan, találjuk meg reményünket Isten megtestesült Fiában, és ajánljuk fel azt másoknak, ahol a remény elhalványult, ahol életek törtek össze, vagy a szíveket elnyomták a viszontagságok. Jézusban a remény ugyanis mindig lehetséges” – mondta a katolikus egyházfő. Homíliájában Jézusnak

a testvére halálát sirató Mártához intézett kérdését elemezte: Hiszünk-e az ima erejében, hogy az Úr valóban élteti szívünk szándékát, a testvéri összetartozást? „Lázár feltámasztásának evangéliumi történetében a gyász nehéz pillanatában Márta megvallja, hogy Jézus bármit is kér az Atyától, megadja neki. Ő pedig, aki önmagát nemcsak a „feltámadásként” nyilatkoztatja ki, hanem annak igazolására életre kelti a negyednapos halott Lázárt, megkérdi Mártától: „Hiszed-e ezt?” (Jn 11,26). Ez a rövid és elkötelező kérdés azt tanítja, hogy életünk legvigasztalanabb pillanataiban sem maradunk remény nélkül, mert Jézus éppen azt tanítja, hogy a remény mindig újjászületik, mert ő fel-emel minket a halál hamvaiból is és erőt ad ahhoz is, hogy folytassuk életünk útját” – számolt be a Vatican News. Ferenc pápa az 1700 évvel ezelőtt egyöntetűen és közösen megvallott niceai hitvallásra emlékeztetett, amelyet ma is együtt vallanak a keresztények, egyéb megosztottságok ellenére. Mint a pápa fogalmazott, a közösen vallott hit egyszerre értékes adomány és kihívás is. Az évforduló nemcsak történelmi emlékezés, hanem növekvő közös tanúságtétel, amiért is ápolni kell egymás közt a kölcsönös barátságot.

„Amikor az Úr meglátta az asszonyt, megszánta, és így szólt hozzá: Ne sírj!”

Lukács evangéliuma
7. fejezet 13. vers

(Forrás: Krónikaonline.ro. <https://kronikaonline.ro/kulfold/ferenc-papa-a-katolikus-egyhaz-kesz-elfogadni-a-husvet-kozos-datumat>)

Bibliaolvasó Kalauz – Steinbach József igemagyarázata

„Ezután elment egy Nain nevű városba...” (11) Egy özvegyasszony egyetlen fiát temette, így támasz nélkül, magára maradt (11–12). Az Úr meglátta, megszánta, megszólította, megvigasztalta az asszonyt: „Ne sírj!” (13) Ennyit még mi is tehetnénk. Jézus Krisztus azonban ennél sokkal többet tett isteni hatalmával: feltámasztotta a halott ifjút. Egyedül Ő az, aki megszólíthat, életre kelthet (14–15). Jézus Krisztus ezt a csodát is messiási jelként tette, bizonyítva, hogy ki is Ő valójában. Azóta miénk a legnagyobb jel, aminél többet nem várhatunk. Tehát már minden a miénk! (2Kor 4,15) Jézus Krisztus feltámadott, legyőzte a halált.

A Magyarországi Református Egyházban a 2024. esztendő az ÉLŐ IGE éve volt és az is marad a lelünkben! Erős várunk nekünk az Isten!

A református egyházban a 2025. esztendő az ifjúság szolgálatának éve. Csak hiteles élettel, elkötelezett szolgálattal lehetünk méltók és példamutatók a következő generációk számára. Azért imádkozunk és cselekszünk, hogy Isten fordítsa javunkra a megpróbáltatásokat, újítsa meg bennünket!

A kárpátaljai gyülekezetek számára is hirdetünk gyűjtést. Bankszámlánkra is lehet adományt küldeni! – Számlaszám: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente, Zwolle

Az Ulm Környéki Magyar Protestáns Egyházközség új presbitériuma

A 2024-es decemberi közgyűlésen a résztvevők egy új presbitériumot választottak. Ennek tagjai a következők: (jobbról balra) Takács György, Székely László, Székely Attila, Ferenczy-Vass Éva, Pál Csilla, Csegzi András, Fekete Gábor (pénztáros) és Varga Pál lelkipásztor.

A presbitérium beiktatására 2025 február 23-án kerül sor a heidenheimi istentisztelet keretében. Hálásan köszönjük minden presbiternek a segítőkész szolgálatát, a jó együttműködést és a gyülekezetre szánt idejét.---Isten áldása kísérje az új ulmi presbitérium munkáját! **Dr. Varga Pál, Heilbronn, :00 49 7131-1242154**

Dél-Ausztráliai Magyar Református Egyház

Az 1,3 millió lakost számláló Adelaide-ben 1949 óta létezik a magyar református gyülekezet, amely egy lelki otthon szerepét kívánja betölteni a hazájuktól messzire sodort magyar keresztyéneknek.

A II. világháborút követően jelentős számú magyar ember rekedt különböző nyugat-európai táborokban, ahonnan lehetőségük nyílt elhagyni a kontinentst. Így került sok magyar az ausztrál kontinensre is 1949–50-ben. A másik jelentős magyar menekülthullám az 1956-os forradalom után érte el Ausztráliát, ahol már egy bizonyos fokig megszervezett magyar közösségi életbe kapcsolódhattak be. Majd az 1980-as évek bevándorlóival egészült ki az immár harmincéves ausztrál múlttal rendelkező magyar közösség.

A letelepedéssel egyidejűen már a kora kezdeteknél fontosnak tartja az itt letelepült magyarság, hogy gyülekezeti közösségben, anyanyelvén gyakorolja vallását. Az adelaide-i magyar református gyülekezeti élet 1950-ben veszi kezdetét Dr. Antal Ferenc erdélyi származású, de Melbourne-ben szolgáló református lelkész kezdeményezése és Somogyi László adelaide-i gondnok munkássága eredményeként száz alapító taggal. Az első istentiszteletre 1950. október 15-én került sor Adelaide Woodville nevű külvárosában, az ottani presbiteriánus templomban. Később ez a gyülekezet a magyar evangélikus testvérek bevonásával és szolgálatával 1968-tól Magyar Református és Evangélikus Egyház név alatt működik 2000-ig, majd 2000-től újra a Dél-Ausztráliai Magyar Református Egyház elnevezést kapja. Ennek ellenére ma is vannak evangélikus hívek a gyülekezet tagjai között.

A gyülekezet arculata jelentősen átalakult az elmúlt évtized leforgása alatt, s a folyamat napjainkban is zajlik. A régi tagok eltávozásával apad a közösség, ugyanakkor új emberek jelennek meg. Többen közülük az elmúlt években vándoroltak ki Magyarországról. A gyülekezet nem támogatja a magyar kivándorlást, azonban keresztyén köteletségének tartja az újonnan érkezők támogatását a beilleszkedés folyamatában.

A gyülekezeti szolgálatok tekintetében a következők emelendők ki: magyar nyelvű istentisztelet minden vasárnap de. 11-től, utána szeretetvendégség, vásár-

napi iskola, bibliaóra heti rendszerességgel, egyházi és kulturális rendezvények, családlátogatások, beteglátoztatások, a gyülekezeti tagok rendelkezésére álló egyházi könyvtár, lelkigondozás, kallódó lelkek megkeresésére irányuló misszió, **új bevándorlók felkarolása**

Az Adelaide-i Magyar Református Egyház az egyik bástyája a magyarságnak. Ezt szinte már természetesen veszik Reményik Sándor Templom és iskola c. versének hatása nyomán, mely itt hatványozottan igaz, hiszen a magyar iskolának, a magyar néptáncsoportnak, a magyar cserkésznek mind a templom közösségi terme ad helyet.

Forrás:<https://www.korosiprogram.hu/partnereink/ausztraliai-magyar-reformatus-egyhaz>

Zwollei Lutheránus Egyházközség 1648-ban kiadott ezüstveretes bibliája. Fotó: Varga Pál

Előadás: A holland egyházak szerepe a rendszerváltozás és a kommunizmus lebontásában

(elhangzott Temesváron, a forradalom és rendszerváltozás emlékére szervezett konferencián, az Új Ezredév Református Központban, 2024. decemberében)

A nevem Klaas Eldering. Feleségemmel, Idával együtt 1972-74 között a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben tanultam. Akkor és később is sokat utaztunk az országban, és sok kapcsolatot építettünk ki magyarokkal és szászokkal. Idén már 3. alkalommal vagyok Romániában.

Bevezetés

Előadásom négy részből áll:

1. A holland protestáns egyház hozzáállása a 2. világháború utáni közép- és kelet-európai fejleményekhez
2. Kapcsolatok kiépítése az ottani egyházakkal és a disszidensekkel.
3. Az erdélyi református egyház támogatása
4. Az 1989-es események - egy személyes történet keretében

1. A 2. világháború alatt a PKN (Protestáns Egyház Hollandia, 2004 óta; annak idején még 3 különálló református egyház) kapcsolatba került a *Bekennende Kirche* (Hitvalló Egyház) tagjaival. Hollandiában ezek a teológusok Miskotte, Koopmans, Berkhof, Buskes és Visser ,t Hooft voltak. Németországban ezek közé tartozott Martin Niemöller, Gustav Heinemann és Helmut Gollwitzer. Svájcban is közvetlen kapcsolat volt Karl Barth professzorral.

Közvetlenül a 2. világháború után az NH Egyház felállított egy Németországi Bizottságot, amelynek feladata az volt, hogy a *Bekennende Kirche* emberein keresztül újraépítse az egyházi kapcsolatokat Németországgal. Erre Hebe Kohlbrugge asszonyt nevezték ki. Miért éppen őt? Nagyon fontos szerepet játszott a továbbiakban; ezért róla mesélek egy kicsivel többet.

Miután 1933-ban érettségizett, ápolónőnek tanult. 1935-ben ápolónőként Angliába ment, hogy au pairként gyerekekre vigyázzon. John Churchillhez, Winston Churchill unokaöccséhez került, akinél szintén egy hétig lakott.

1936-ban ez a Hebe Kohlbrugge részt vett a Berlin-Dahlemben megrendezett *Seminar für kirchlichen Frauendienst-on*. Láta Hitlert egy felvonuláson; észrevette, hogy az egyszerű emberek kénytelenek az utca szélén állni. Lelkipásztor Dahlemben Martin Niemöller volt; zsidó emberekkel is volt kapcsolata. Két év tanulás után Hebe Kohlbrugge a *Bekennende Kirche* ifjúsági munkájába ment, Fehrbellinbe (Brandenburg), és részt vett a *Bruderrat* találkozóin. Megismerkedett Eberhard Bethgével, Bonhoeffer barátjával is. Mivel Hebe megtagadta a hitleri üdvözetet, nem folytathatta az ifjúsági munkát. Elment Martin Niemöller segítségére és prédikációit terjesztette Észak-Brandenburgban. Letartóztatták, és Potsdam-ban börtönbe került. „Örökre” kiutasították Németországból. 1939 tavaszán Baselben Karl Barthnál tanulhatott teológiát. Barth kéthetente szabad vitaesteket szervezett otthonában, pl. az egyház és az állam viszonyáról. 1939 augusztusában Hollandiába ment haza nyaralni - de ekkor kezdődött a háború. Félállást kapott az amszterdami Egyházügyi Hivatalban.

A 2. világháború alatt vezető szerepet játszott az egyházi és világi ellenállásban. Egyszer futárként mikrofilmen dokumentumokat vitt Svájcba, Visser ,t Hooftnak (az Egyházak Világtanácsának későbbi főtitkárának), amelyeket a holland kormánynak szántak Londonba. Visszafelé letartóztatták, és a hollandiai Vught táboron keresztül végül a Ravensbrücki női koncentrációs táborba került. Ott ismerkedett meg más és kommunista ellenállókkal, például Bozena Komarkovával. Hebe csak hajsza hűján élte túl a táborot. 2016-ban, áldásos és gazdag élet után, 102 éves korában halt meg.

Ezért ezt a nőt, aki ilyen háttérrel rendelkezett, felkérték, hogy egyházunk nevében újra felvegye a kapcsolatot a német és közép-európai egyházakkal.

2. A kapcsolatok felépítése

NSZK és NDK

Az első kapcsolatok régi kapcsolatok voltak: Gustav Heinemannal (Essen polgármestere, később az NSZK államelnöke) és a Martin Niemöller vezette Bruderrattal. Megindult a csere, többek között a fiatalokkal. Hogy az NDK-ba utazhasson és ott kapcsolatokat építhessen, beiratkozott Gustav Heinemann házába *segédlelkésznek*. A hangsúly teljes mértékben az emberi találkozások és beszélgetések révén történő kapcsolatépítésen volt. Nem volt szó csomagokról vagy segítségről. Mert egy személyes párbeszédben a beszélő és a hallgató egyaránt változik; a szó összeköt és egységet teremt. Ezért indultak el 1954-től a *Bibelwochen* (*Bibliahetek*) a berlini Weissensee mellett. Mindezen találkozók eredményeként 1970-től gyülekezeti kapcsolatok jöttek létre; végül vagy 400. A lelkészek közül sokan kritikusak lettek a rendszerrel szemben, és disszidensként ismerték őket. Nagy jelentőségű volt a „Junge Gemeinde” projekt.

Csehszlovákia

1961-ben Hebe-t felkérték, hogy hozza létre a protestáns egyházak számára a Világdiakóniát. Hogy a kapcsolatokat kiterjessze Közép- és Kelet-Európa más országaira is, csatlakozott De Graaf és Rasker professzorokhoz a Prágában tartott Christliche Friedens Konferencon (CFK). Ott találkoztak Hromadkával és Ondrával. Hebe meglátogatta a Ravensbrücki női táborból ismert barátait is. 1963-tól holland teológiai hallgatóknak sikerült Prágában tanulniuk (1972-ig).

A prágai holland diákok számos disszidenssel (írókkal, művészekkel, költőkkel, teológusokkal) létesítettek kapcsolatot, akik később aláírták a Charta ,77-et.

A dolgok egyre nehezebbé váltak a CFK-val; miután 1968-ban véget ért a „prágai tavasz”, zsákutcába került. De a diákkapcsolatok révén gyülekezeti kapcsolatok is kialakultak, tehát: alapszinten, nem hivatalos szinten. Csehszlovákiában nehéz évek voltak ezek. Mivel nagy szükség volt a teológiai irodalomra, sok könyvet csempészték be az országba. Hebe Kohlbrugge és én 1974 októberében olyan embereket látogattunk meg, mint Kalus lelkész, Bozena Komarkova, prof. Ondra és Trojan lelkész. Néhány nap múlva azonban „örökre” kiutasítottak bennünket az országból. Hazafele utazva, Essenben Gustav Heinemannt, volt államelnöket, is kerestük fel.

Magyarország

A CFK-án keresztül Hebe megismerkedett Barttha Tibor magyar püspökkel is. A kiépített kapcsolatai révén került egy balatonfüredi egyházi konferencia-központba. Ott ismerkedett meg a kálozi lelkész Szabó Dezsővel, akivel intenzív kapcsolat alakult ki. Úgy tűnt, hogy nagy szükség van a nyílt beszélgetésre, találkozásra, teológiai irodalomra. Könyveket csempészték be Magyarországra.

1974-1990 között holland teológushallgatók tanulhattak Debrecenben. Megismerték a falusi egyházi gyülekezetek igényeit is; gyülekezeti kapcsolatok és segélyprojektek alakultak ki. Ami nehézséget jelentett,

az volt, hogy az egyházi vezetés legszívesebben indított presztízisprojekteket, míg a személyes kölcsönös kapcsolatok azt mutatták, hogy a kis helyi, emberi dolgok a fontosak. Így sok segítség titokban történt.

Lengyelország

1966-1989 között holland teológushallgatók a varsoi prédikátorképző főiskolán tanulhattak, később a római katolikus teológiai főiskolán is. Úgy tűnt, hogy a gyülekezetek-ben is szükség van konkrét, diakóniai segítségre. A közös történelem bizalmi köteléket is teremtett az egyházak között: a diákok, lelkészek és gyülekezeti tagok megismerték egymás nyelvét, kultúráját, egyházpolitikáját, humorát és csalódásait is.

Horvátország

Geert van Dartel 1978-1983 között Zágrábban ökumenikus teológiát és közgazdaságot is tanult. Az akkori Jugoszláviában számos népet, nemzetiséget és kisebbséget megismert. Fontos üzenete a hollandiai egyházaknak (és más egyházaknak): „Az erős identitástudat nem esik egybe a nacionalizmussal”.

3. Az erdélyi református egyház támogatása

A CFK révén Hebe romániai embereket is megismert: magyarokat és románokat, köztük Juhász István professzort. Egy Holland Protestáns Egyház küldöttsége látogatott el a CFK 1967-es bukaresti ülésére: Hebe Kohlbrugge, valamint De Graaf és Van Leeuwen professzorok. Ezután Kolozsvárra repültek, hogy megpróbálják feleleveníteni az évszázados kapcsolatokat az erdélyi egyházzal.

A 17. századtól kezdve különösen erdélyi magyar teológusok Hollandiában folytatták tanulmányaikat. Ez a hagyomány egészen 1940-ig tartott. A 2. világháború alatt nem lehetett, utána pedig nem is engedték. A holland küldöttség érdeklődött a kolozsvári egyházi vezetőknel, hogy esetleg mégiscsak jöhetnek-e újra diákok Hollandiába. Azt mondták, hogy erre egyáltalán nincs szükség, mivel a román állam nagyon jól gondoskodik az egyházról, és a kolozsvári teológiai oktatás rendkívül magas színvonalon folyik. Különben is: miért kell mindig Nyugatra menni? Rendben, mondta akkor Hebe, akkor majd küldünk diákokat Keletre! És ezt kézfogással erősítették meg, mert a Kolozsváriak azt hitték, hogy ez csak vicc....

1968-1986 között 9 holland teológiai házaspár tanult Kolozsváron. Sokan bejárták egész Erdélyt, prédikáltak, barátságokat kötöttek és intenzív beszélgetéseket folytattak. Erdélyi kollégáink szerint mi több falut és várost ismertünk meg, mint ők.

Ez számos gyülekezeti kapcsolatfelvételhez is vezetett. Mi hollandok azt vettük észre,

(a) hogy az ember nem egyénként számít, hanem csak mint egy kollektívna tagja

(b) hogy egyházi keresztényként hátrányos helyzetbe kerül vagy hátrányos megkülönböztetés ért téged

(c) hogy Romániában magyarként mindig és mindenhol hátul voltál: másodrangú állampolgár.

Hollandiában nagyon sok egyházi gyülekezet segélyprojektet indított és fontos tárgyak csempészését szervezték meg, mint például gyógyszerek, könyvek, Bibliák, énekeskönyvek, írógépek, indigó, kazettás magnók, rövidhullámú rádiók stb. Dokumentumokat, memorandumokat, leveleket, fényképeket és mindenféle információt is kicsempészték az országból.

Az 1989-es események

Tőkés Lászlót feleségemmel, Idával a kolozsvári teológiai tanulmányaink idejéből ismerjük. Ott 2 évig tanultunk együtt. Másik barátom, akit név szerint megemlítenék, Molnár János és felesége Irma - akik szintén Tőkés László barátai. A tanulmányok során több beszélgetést és találkozót folytattunk egymással. Ezekről kiderült, hogy – a kellemetlen és kemény szexuális ellenőrzés dacára - önállóan gondolkodni mernek.

Azt hiszem 1983-ban találkozunk Tőkés Lászlóval, aki az utcán ült egy transzparenszel. Őt akkoriban felfüggesztették lelkészként, és ő tudta, hogy az amerikai nagykövet Kolozsvárra jön. Soha nem hallottam, hogy mások ilyet tettek volna.

Molnár Jánost és Irmát minden nyáron meglátogattuk száműzetésükben, Borossebesen. Angol nyelvtanításból (Irma), csirke- és nyúltenyésztésből, kukorica-, káposzta- és burgonyatermesztésből éltek. A helyzetük nyomorúságos volt. Molnár János azt mondta, hogy Tőkés László és mi (a feleségem és én) voltunk az egyetlen kollégák, akik meglátogatni mertek.

1988 nyarán Molnár János elvitt az erdőbe és ott elmesélte, hogy - Tökéssel együtt - tervezik, hogy tiltakoznak a falurombolási terv ellen. Négy pontban leírtam egy kis papírra, és kicsempészttem az országból. Külföldön elküldtem a Szabad Európa Rádióknak és a hírügynökségeknek. Ugyanezt tettem 1987-ben Csernák Béla memorandumával is, ami Papp László püspökről szólt. A határon mindig átkutattak bennünket és megmotoztak, de soha semmit nem találtak. Molnár János 1989 februárjában engedélyt kapott Romániát elhagyni és feleségével Irmával Szegedre költözött át.

1989 márciusában egy holland útitársammal Szegedre, Molnár Jánoshoz mentem. Több külföldi riporter is ott volt nála. Március 22-én, szerdán (húsvét előtt néhány nappal) átmertünk a határon, Temesvárra, hogy meglátogassuk Tőkés Lászlót. Este 21:30 körül érkezünk meg hozzá. Az ajtó előtt hosszúkabátos férfiak álltak. A szobában jelen volt Kincses Előd, az ügyvédje is. László azt mondta: «A hallgatás falát le kell bontani». Azt is mondta, hogy a házban minden be van poloskázva, de ő már nem tud tovább hallgatni. Éjjel fél egyig beszélgettünk egymással. Azt mondtam, hogy két hetente fel fogom hívni, hogy meghallgassam a történeteket - és így is tettem.

Később megtudtam, hogy pontosan két nappal korábban, március 20-án hétfőn, rögzítették a vele

készült híres interjút, amely 1989 folyamán bejárta a világot....

Aznap este a Körös partján lévő nagyvárad szálodába, másnap pedig Kolozsvárra utaztunk. Ott meglátogattuk egy pár lelkipásztort, és megbeszéltük a következő napokra szóló találkozókat. Délután a holland Világdiakónia pénzéből a dollárboltban nagy mennyiségű lisztet, olajat, cukrot és fagyasztott húst vásároltunk. Ezt másnap - azaz nagypénteken - elmentünk volna leadni a kolozsvári parókiákba. Első a Farkas utcai, belvárosi parókia volt. Megálltunk - és mellettünk, füstölő gumikkal megállt egy Dacia; két hosszú bőrkabátos, réses sapkás férfi ugrott ki belőle. A Securitate! tudtuk. Ütlevél! Jöjjenek!

A Securitate épületébe vittek és elmagyarázták nekünk, hogy megszegtek a turistatörvényt, és el kell hagynunk az országot. Kitoloncoltak. „Örökre” nem léphettünk be többé Romániába. A tiltakozás nem segített - de azt is tudtuk, hogy fertőzöttek vagyunk, és úgysem látogathatunk meg többé senkit. Rendőrségi kísérettel elhagytuk a várost. Gyalún túl már nem kísérték minket. De az autó még mindig tele volt lisztel, olajjal, cukorral és fagyasztott hússal... A határon ezeket elvették volna. Magyarkapuson megálltunk, valahol becsöngettünk, és megkértük az embereket, hogy segítsenek, az autónak üresnek kellett lennie, és csak szét kellett osztaniuk a faluban. Azt is kértem, hogy adják tovább a nevemet a papnak, és hogy kiutasítottak minket az országból, és hogy a pap hívja fel Juhász Tamást ugyanezzel az üzenettel. És úgy tűnik, ez meg is történt. Minden következő kisváros központjában (Hunyad, Csucs, Élesd) láttuk, hogy ott a rendőr és hogy jegyez valamit. Amikor a határra értünk, semmit sem értettek az üres autónkból. Újra átkutattak bennünket, megmotoztak, de nem találtak semmit; majd elhagytuk az országot, hogy Szegedre menjünk. Ott ünnepeltük a húsvétot.

Hollandiába visszatérve kéthetente felhívtam Tőkés Lászlót.

Ő mindig elmondta nekem:

- (a) milyen kihallgatása volt a Securitate részéről
- (b) milyen trükköt hajtott végre a püspök; milyenek voltak a zaklatások
- (c) hogyan kezelte ezt az presbitérium
- (d) mi történt még (Újvárossy Ernő)

Október 30-a körül újra telefonáltam (mindig két hetente); Edit felvette a telefont és hívta Lászlót. Aztán a vonal megszakadt, véglegesen.

Néhány nap rá álarcos férfiak betörték a parókián, de ez a razzia kudarcba fulladt. Hát igen, Önök tudják, hogy az hogyan ment tovább. Az 'örökre kiutasítás' csak egy pár hónapig tartott, mert 1990 februárjában már újra Nagyváradon voltam, ahol a RMKESZ megalakult, és Fugyivásárhelyen, ahol az ún. röpszinatót

tartották. Utána Tőkés Lászlót saját autómmal Temesvárra vihettem.

Ami a legfontosabb mindebből:

- nem a hatóságok a fontosak, hanem a személyes kapcsolatok;
- nem a segélycsomag a fontos, hanem a beszélgetés és a találkozás;
- vissza nézve ezekre az évekre: nem a jó vagy rossz, hanem inkább az igazság vagy hamisság volt a téma;
- az erős identitástudat nem esik egybe a nacionalizmussal.

*Ds. Klaas Eldering - Pres. Kennedylaan 217 - 6883AH
Velp - Hollandia. klaas1947@gmail.com*

II. Apafi Mihály (1676-1713) idejében épült a dombi/kissármási fatemplom

A 14 éves II. Apafi Mihályt az utódlás biztosítása érdekében apja, I. Apafi Mihály még gyerekként, 1681-ben fejedelemmé választotta. Ahogy közeledett 20. születésnapja, Bécsben felállították az Erdélyi Udvari Kancelláriát, Apafit pedig Bécsbe hívták és internálták. A császár családi birtokai eladására kényszerítette és be kellett szolgálatni szultáni athnáméját a császári levéltárba – Apafi de facto megszűnt fejedelemnek lenni. --- Hivatalosan 1701. augusztus 31-én mondott le fejedelmi címéről, cserébe a császár birodalmi herceggé nevezte ki és évi kegydíjat utalt ki a részére, többé nem térhetett vissza Erdélybe. --- Gyulafehérváron született 1676. október 13-án és 1713. február 1-én halt meg Bécsben. Bár II. Apafi Mihályt szokás az utolsó erdélyi fejedelemként emlegetni, ez a cím jogilag II. Rákóczi Ferencet illeti.

Az Apafiak címere

I. Apafi Mihály 1661-1690 között Erdély fejedelme

<https://www.blogprinvizor.ro/2012/09/30/biserica-de-lemn-din-sarmasel-gara-1692-judetul-mures/>

II. Apafi Mihály erdélyi fejedelem idejében, 1692-ben épített román templom. A mezőségi Domb nevű falúból 1938-ban báró Bánffy Marianna jóvoltából az ő birtokára költöztették a templomot és a haranglábat Kissármásra. A templom védőszentjei: Mihály és Gábel főangyalok.

„De la nașterea lui Hristos anul 1692, de la facerea lumii 7200, la această biserică iaste ctitor Oprea și Simion și o au făcut în zilele lui Apafi Calvinu în luna lui april 19 zile, ... Gheorghe Sâmbolean, popa bisericii...”

Kép forrása: [wikipedia.org](https://www.wikipedia.org)

EGYÉB HÍREK

Mikes Kelemen Kör: VASÚTÁLLOMÁS*** Pódiumműsor József Attila útkereséséről és Istenkereséséről

VASÚTÁLLOMÁS

Pódiumműsor József Attila útkereséséről és Istenkereséséről

Elmondja: Tóth Péter Lóránt, Pro Cultura hungarica-díjas versvándor

Időpont: 2025. február 2-án vasárnap du. 3 órától
Kapunyitás 14.30

Helyszín: Laan van Nederlands Oost-Indië, 271, Hága - 2593 BS Den Haag, Nederland

A „Vasútállomás” című előadás újfajta József Attila kép a költő diákéveiről, útkereséséről, és Isten kereséséről szól. Az árvaságból, a mélyszegénységből kitörni vágyó fiatalember küzdelmes élete elevenedik meg a történetben. Az előadás az elmúlt tizenöt évben kilenc országban több (tíz) ezer emberhez jutott el, erőt adva a mindennapok kihívásaihoz. A költő Isten keresése, Istenbe vetett hite, és egyik legérvényesebb mondata: „Az isten itt állt a hátam mögött, és én megkerültem érte a világot.” esélyt kell, hogy adjon annak a gondolatnak: lehet, hogy Balatonszárszón baleset történt. Ezt a kérdést is körbe járja a darab. De bármi is történt 1937 decemberében, Attila élete példa lehet a mában: egy szeretetre és szeretni vágyó fiatalember története, aki a tanulással, szorgalommal, kitartó munkával, hitel a szívében akarta megváltoztatni az életét. Versei tanítások minden korosztály számára.

Tóth Péter Lóránt egykori testnevelés-történelem szakos tanár évtizede járja különböző tematikájú előadásait a Kárpát-medence és a diaszpóra magyarok lakta területeit. Előadásait innovatív módon, a hallgatóság érzelmi intelligenciájának erősítésével teszi, a mába kapcsolva a múltat. A versvándorként ismert előadót 2024-ben az Államalapítás ünnepén a magyar kultúrát Kárpát-medence-szerte formabontó módon népszerűsítő tevékenységéért Magyar Ezüst Érdemkeresztrel tüntették ki. November végén pedig szülőhelyén, a Bács-Kiskun Vármegyei Prima-díjjal ismerték el munkásságát.--- A szünetben szeretetvendégségre

kerül sor. Hozzatok magatokkal finomságokat, amivel meglephetjük egymást.

A második részben közös versolvasás lesz. Osszátok meg velünk kedvenc magyar verseteket. -- Mindenkit szeretettel várunk. Részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött, mivel negyven embernek jut hely. Jelentkezni lehet a hollandiaimikes@gmail.com címen.

Tisztelettel: Makkai Réka Imola

Magyar pedagógustalálkozó Hágában

2025. január 18-án a hollandiai magyar hétvégi iskolák szervezői és oktatói a hágai magyar nagykövetség támogatásával pedagógustalálkozót szerveztek, hogy a hollandiai magyar diaszpórában a magyar nyelvű oktatás területén szerzett tapasztalatokat és a hosszú évek alatt felhalmozott tudást megoszthassák egymással. A résztvevők egyetértettek abban, hogy a tartalmas és eredményes találkozót a jövőben újabb tudásbörzék kövessék. A rendezvénynek a nagykövetség külgazdasági irodája adott otthont.

Bijeenkomst voor Hongaarse pedagogen

Op 18 januari 2025 organiseerden de docenten van Hongaarse weekendscholen in Nederland, met steun van de Hongaarse Ambassade in Den Haag, een docentenbijeenkomst om de ervaring en kennis op het gebied van Hongaars taalonderwijs in de diaspora te delen. De deelnemers waren het erover eens dat deze zinvolle en zeer succesvolle bijeenkomst een vervolg zou moeten krijgen. De bijeenkomst werd gehouden in het gebouw van de Trade Office van de Ambassade.

Magyar pedagógustalálkozó Hágában

Milyen nagy öröm, hogy a Hágai Magyar Óvoda és Iskola tanítási napjain lehetőség van ökumenikus alapon történő hitoktatásra is. Hálával tartozunk Istennek azért, hogy erre a szolgálatra elküldte nekünk Tápai Katalint, tanítónőt / hitoktatót, a Hágai Magyar Katolikus Egyházközség elnökét és Van Bolhuis-Szabó Emőket, a hágai és a rotterdami magyar református gyülekezetek lelkészét. Soli Deo Gloria!

Rácz Károly, Szapáryfalva: Egy elhivatott lelkipásztor emlékezete

Közeleg Rácz Károly elhunytának századik évfordulója. A fáradhatatlan lelkipásztor a szapáryfalvi temetőben nyugszik. Sírfelirata: „Rácz Károly református lelkipásztor. Megh. 1925. márc. 1. Élt 82 évet, amiből lelkészi szolgálatban Szapáryfalván 42 évet, összesen 57 évet töltött. – Eltétetett nekem az igazság koronája (2Tim 4,8.)”

Rácz Károly sírhelye gondozott, neve hallatán ma is fejet hajtanak a hívek. Egyházatyaként ő volt Szapáryfalva jogi tudással bíró védelmezője, az egyházközség templomépítője, a hitvallásokhoz ragaszkodó teológus. Rácz Károly derék egyháztörténész és igehirdető volt, ma is példakép.

Debreczeni István annak idején így méltatta a Királyhágómelléki Egyházkerület részéről: „Rácz Károly szapáryfalvai lelkipásztor, a lelkészi kar egyik legöregebb tagja, március hó 1-én rövid ideig tartó gyengélkedés után elhunyt. Még meg sem száradt a nyomdafesték lapunk legutóbbi számának egyik közleményén, melyben beszédeinek kiadót kerestünk, mikor már ő eltávozott közülünk, s e felhívást meg sem láthatta. Ha nem tudnánk többet róla, már ebből is megalkothatnánk lelki képét magunknak. Dolgozni és lelke darabjait közkinccsé tenni igyekezett még 82 éves korában is. Személy szerint én sem láttam soha, de régóta itt élt lelkemben, mint egyházáért s egyházi irodalmunkért olthatatlan lelkesedéssel munkálkodó hű szolgája az Úr Jézus Krisztusnak. Azokból a levelekből pedig, melyekkel fel-felkeresett, egy melegszívű és megbecsülő testvér szeretete sugárzott felém.”

Egyháztörténet-író és lap tulajdonos

Nem áll módomban irodalmi munkásságát összefoglalni, sem jellemezni, de történetírói működéséről lehetetlen meg nem emlékezni, folytatja Debreczeni. Már ifjú korában kiadta Sinai Miklós tragikus sorsú püspök naplójegyzeteit. Később, gyoroki lelkész korában, megírta a *zarándi egyházmegye történetét*. De talán legjellemzőbb rá, hogy megalapította, szerkesztette, legtöbbször maga írta és adta ki a *Szabad Egyház* című lapot, s nagy áldozattal jelentette meg 1884 és 1915 között Lugoson. Utóbb már csak időnként, amikor anyagi ereje megengedte. Bár előfizetői alig voltak, ő a pártolás teljes hiánya, minden közönyösség és ellenszenv dacára is megjelentette. Nem érhetette meg, hogy beszédeinek egy részét közrebocsássa, de őszintén óhajtjuk, hogy e vágya teljesülhessen.

Hűsége és szolgálata

Ötvenhét évet töltött a lelkészi pályán, ebből negyvenkettőt Szapáryfalván. Temetése március 3-án volt. Haláláról az egyháztanács gyászjelentést adott ki, amelyet Pál apostol e szavaival kezdett: „Az Úr mellettem állott és engemet megerősített, hogy

én általam hinnének az evangélium prédikáltatásának.”
(2Tim 4,17.)

Kolozsváron is gyászolták, László Dezső a *Református Szemlében* búcsúztatta. Csodálták hűségét és szívósságát. Tudós pályafutás helyett pásztor lett, misszionárius. Az igében való elmerüléséből gazdag igehirdetői szolgálat bontakozott ki. Vigasztalta népét, miközben maga is vigasztalásra szorult: fiatalon elveszítette első feleségét és két gyermekét. Az Úr még erősebbé tette.

„Külföldön jobban észrevették, mint mi itthon” – állapítja meg László Dezső. Szerinte Rácz Károly boldog volt, amikor élete utolsó évében egy hollandiai intézet tagjává választották. Élete befejezett és áldott volt, úttörés és példaadás.

Hollandiában Sebestyén Jenő közölte a szomorú hírt a *Hongaarsche Heraut* szerkesztői rovatában. Diákkori peregrinációjából megemlíti, hogy pénzsűke miatt hogyan jutott Elberfeldig, és miként került a gyülekezet tudós, lelkésze Hermann Friedrich Kohlbrugge hatása alá.

Rácz Károly öröksége

Rácz Károly halálának századik évfordulója egyházunk számára lehetőséget kínál életművének ismeretetésére és ama korszak vallásosságának vizsgálatára, amelyben a heidelbergi káté tanítása a megtartás eszközt jelentette. Áttekintésünket a kortársak mértékadó véleményére építettük, részünkről pedig jelezzük, hogy szorgalmasan kutatjuk az életútját, Hermann Friedrich Kohlbrugge hatását és elberfeldi kapcsolatait. Utódai közül, az üldözött és 1975-ben elhunyt Tőkés Elek lelkésznek a sorsa is hozzátartozik a telepese falu történetéhez.

A késői dokumentumok közül például szívesen mutatjuk fel Rácz Károly munkásságának egyik kézzelfogható eredményét, a Vásárhelyi János-féle, Kohlbrugge nyomán egybeszedett 1947-es kiskátét. Megnyilvánulásaiban a hitvallásos megújulás, az újreformátori teológia hazai előhírnökét látjuk. Cikkekkel, kiadványokkal és előadásokkal szeretnénk tisztelni emléke előtt.

A végvári vitézek módjára szolgáló lelkipásztoraink és tanítóink megbecsülésére tudatosan buzdítunk.

Dr. Hermán M. János

BABITS MIHÁLY: HÚSVÉT ELŐTT

S ha kiszakad ajkam, akkor is,
e vad, vad március évadán,
izgatva bellül az izgatott
fákkal, a harci márciusi
inni való
sós, vérizü szélről részegen,
a felleg alatt,
sodrában a szörnyü malomnak:
ha szétszakad ajkam, akkor is,
ha vérbe lábbad a dallal és
magam sem hallva a nagy Malom
zugásán át, dalomnak ízét
a kinnak ízén
tudnám csak érzeni, akkor is
- mennyi a vér! -
szakadjon a véres ének!
Van most dicsérni hősöket, Istenem!
van óriások vak diadalmait
zengeni, gépeket, ádáz
munkára hülni borogatott
ágyuk izzó torkait:
de nem győzelmi ének az éneke,
érctalpait a tipró diadalnak
nem tisztelem én,
sem az önkény pokoli malmát:
mert rejtek élet száz szele, március
friss vérizgalma nem türi géphalált
zengeni, malmokat; inkább
szerelmet, embert, életeket,
meg nem alvadt fürge vért:
s ha ajkam ronggyá szétszakad, akkor is
ez inni való sós vérizü szélben,
a felleg alatt,
sodrában a szörnyü Malomnak,
mely trónokat öröl, nemzeteket,
százados korlátokat
roppantva tör szét, érczabolát,
multak acél hiteit,
s lélekkel a testet, dupla halál
vércafatává
morzsolva a szüz Hold arcába köpi
s egy nemzedéket egy kerék-
forgása lejárta:
én mégsem a gépet énekelem
márciusba, most mikor
a levegőn, a szél erején
érzeni nedves ízét

vérünk nedvének, drága magyar
 vér italának:
 nekem mikor ittam e sós levegőt,
 kisebzett szájam és a szók
 most fájnak e szájnak:
 de ha szétszakad ajkam, akkor is,
 magyar dal március évadán,
 szélnek tör a véres ének!
 Én nem a győztest énekelem,
 nem a nép-gépet, a vak hőst,
 kinek minden lépése halál,
 tekintetétől ájul a szó,
 kéznyomása szolgaság,
 hanem azt, aki lesz, akárki,
 ki először mondja ki azt a szót,
 ki először el meri mondani,
 kiáltani, bátor, bátor,
 azt a varázsszót, százezrek
 várta lélekzetadó szent
 embermegváltó, visszaadó,
 nemzetmegmentő, kapunyitó,
 szabadító drága szót,
 hogy elég! hogy elég! elég volt!
 hogy béke! béke!
 béke! béke már!
 Legyen vége már!
 Aki alszik, aludjon,
 aki él az éljen,
 a szegény hős pihenjen,
 szegény nép reméljen.
 Szóljanak a harangok,
 szóljon allelujja!
 mire jön uj március,
 viruljunk ki ujra!
 egyik rész a munkára,
 másik temetésre
 adjon Isten bort, buzát,
 bort a feledésre!
 Ó béke! béke!
 legyen béke már!
 Legyen vége már!
 Aki halott, megbocsát,
 ragyog az ég sátra,
 Testvérek, ha tul leszünk,
 sohse nézünk hátra!
 Ki a bűnös, ne kérdjük,
 ültessünk virágot,
 szeressük és megértsük
 az egész világot:

egyik rész a munkára,
 másik temetésre:
 adjon Isten bort, buzát,
 bort a feledésre!

Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...

Csak egy éjszakára küldjétek el őket;
 A pártoskodókat, a vitézkedőket.

Csak egy éjszakára:

Akik fent hirdetik, hogy – mi nem felejtünk,
 Mikor a halálgép muzsikál felettünk;
 Mikor láthatatlan magja kél a ködnek,
 S gyilkos ólom-fecskék szanaszét röpködnek,
 Csak egy éjszakára küldjétek el őket;
 Gerendatöréskor szálka-keresőket.

Csak egy éjszakára:

Mikor siketítőn bögni kezd a gránát
 S úgy nyög a véres föld, mintha gyomrát vágnák,
 Robbanó golyónak mikor fénye támad
 S véres vize kicsap a vén Visztulának.
 Csak egy éjszakára küldjétek el őket.
 Az uzsoragarast fogukhoz verőket.

Csak egy éjszakára:

Mikor gránát-vulkán izzó közepén
 Ugy forog a férfi, mint a falevél;
 S mire földre omlik, ó iszonyu omlás, –
 Szép piros vitézből csak fekete csontváz.
 Csak egy éjszakára küldjétek el őket:
 A hitetleneket s az üzérkedőket.

Csak egy éjszakára:

Mikor a pokolnak égő torka tárul,
 S vér csurog a földön, vér csurog a fáról
 Mikor a rongy sátor nyöszörög a szélben
 S haló honvéd sóhajt: fiam... feleségem...
 Csak egy éjszakára küldjétek el őket:
 Hosszú csahos nyelvvel hazaszeretőket.

Csak egy éjszakára:

Vakító csillagnak mikor támad fénye,
 Lássák meg arcuk a San-folyó tükrébe,
 Amikor magyar vért gőzölve hömpölyget,
 Hogy sirva sikoltsák: Istenem, ne többet.
 Küldjétek el őket csak egy éjszakára,
 Hogy emlékezzenek az anyjuk kinjára.

Csak egy éjszakára:

Hogy bujnának össze megrémülve, fázva;
 Hogy fetrengne mind-mind, hogy meakulpázna;
 Hogy tépné az ingét, hogy verné a mellét,
 Hogy kiálná bölgve: Krisztusom, mi kell még!

Krisztusom, mi kell még! Véreim, mit adjak
Árjáért a vérnek, csak én megmaradjak!

Hogy esküdne mind-mind,
S hitetlen göggyében, akit sosem ismert,
Hogy hívná a Krisztust, hogy hívná az Istent:
Magyar vérem ellen soha-soha többet!
– Csak egy éjszakára küldjétek el őket.

Przemysł, 1916 november.

IN MEMORIAM

Horváth Piroska festménye

Elhunyt Michel Van Langeveld, Szék Holland Mihály, 2025. Jan. 28

Életének 66. évében elhunyt Michel van Langeveld, akit Széken mint Holland Mihályt emlegettek. 2004-ben költözött oda Hollandiából, azóta pedig aktívan tett a hagyományörzésért: felélesztette a Csipkeszegi táncházat, múzeumot és fotókiállítást hozott létre, ugyanakkor több régi, hagyományos széki házat is felújított.

Elhunyt Szék *Holland Mihály* – jelentette be a szomorú hírt felesége a közösségimédia-oldalán. Michel van Langeveld az erdélyi népi kultúra és a széki néptánc szerelmese volt, aki 2004-ben hagyta el hazáját, hogy Mezőségen kezdjen új életet.

Még évekkel ezelőtt egy amszterdami antikvárium-

ban véletlenül rátalált [Korniss Péter](#) magyar népszokásokat bemutató fotóalbumára, amely annyira megtetszett neki, hogy néhány nap múlva vissza is tért az antikváriumba, hogy további 15 példányt vásároljon meg a könyvből. Ebben a fotóalbumban találkozott először Székkal, és csodálkozott, hogy „hogyan fér be annyi ember egy kicsi, széki táncház termébe”. Ezt követően éveken keresztül járta magyarországi táncházakat, Erdélybe pedig a rendszerváltást követően jutott el először. Megfordult Kalotaszentkirályon, Széken, Jobbágytelkén, Felsősófalván, Gyimesközéplekon, de csángó falvakban is járt, és mindenhol – Korniss Pétert követve – képet és videót is készített. Minden évben visszatért Székre, ugyanott szállt meg mindig, és egyre jobban hozzánőtt a kis faluhoz – idézte fel emlékeit egy 2023-as [beszélgetés](#) alkalmával.

Mint akkor fogalmazott, vágyott egy régi, hagyományos házra, egy olyan faluban, ahol csend és béke honol, ahol akkor még a legtöbben minden nap népviseletben jártak, nem volt ivóvíz, gáz, csatornázás, csak esővízben vagy a környékbeli sós tavakban lehetett fürdeni. Lenyűgözte Szék szépsége és érintetlensége, ám egy másik erős húzóerő a magyar népzene és néptánc volt. Végül úgy döntött, hogy 14 év után a hollandiai létét teljesen felszámolja. 2004-ben megvásárolt és felújított egy lebontásra ítélt házat, amely egykor a csipkeszegi táncháznak adott helyet, és ott rendezte be gyűjteményét. Azóta több házat is felújított, így, ha ma valaki elmegy Székre, a tájház mellett megtekintheti Korniss Péter állandó fotókiállítását is.

Forrás: maszol.ro

Gyászjelentés. Forrás: Erzsike van Langeveld Facebook-bejegyzése

Dr. Szathmáry Sándor 2025. január 25-én hazatért megváltó Urához

Mély fájdalommal, de Isten akaratát békességgel elfogadva adjuk hírül, hogy Dr. Szathmáry Sándor volt református lelkész, teológus, kutató professzor, életének 96. évében hazatért Megváltójához. Február 27-én 14 órakor, a Debreceni Köztemető II. Ravatalozójában helyezik végső nyugalomra.

Dr. Szathmáry Sándor 1929. január 28-án született Debrecenben, az elemi iskolát és a gimnáziumi tanulmányait is itt végezte, utóbbit a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában. Már fiatalon, a gimnáziumi évek alatt találkozott Jézussal, amely egész életútját meghatározta.

Jézussal való találkozásáról és újjászületéséről így vall:

„Rendkívüli fordulat jött az életemben, amely mindent megváltoztatott. 1944 augusztusában Szilícén voltam egy ifjúsági konferencián, amelyre Kiss Antall Jenő missziói lelkész hívott. Ott olyan új tavaszi levegő fűjt, amelyet én azelőtt soha nem éreztem, és amelynek vonzása alá kerültem. Éreztem, hogy Jézusról van szó. A lelkemben mély nyomott hagytak az énekek, a beszélgetések és a közösség. Az elhangzott szövegekből ugyan szinte semmit nem értettem, de hazaérve azonnal elkezdtem olvasni a Bibliát. Minden nap kerestem azt az üzenetet, amely Szilícén megérintett, de ehhez senkitől sem kaptam segítséget. Amikor Debrecenből menekültünk a szovjet csapatok elől, találkoztam Bütösi János későbbi püspökkel, és elkezdtem feltenni a kérdéseimet, amelyek Szilice óta foglalkoztattak. Szerettem volna megtudni, hogyan tudom megtalálni Jézust. Ő hónapokon keresztül beszélt nekem Jézus titkáról, a megigazulásról, az újjászületésről. Amikor ketten imádkoztunk, ismét nagy változás történt az életemben: olyan megvilágosodás ment bennem végbe, hogy egyszerre mindent értettem a prédikációjából, én, aki azelőtt semmit sem. Hatalmas gazdagság áradt a lelkembe. Minden életvágyamat és szomjúságomat betöltötte Krisztus, aki nem csak a hitem, a vallásom, hanem az életem lett.”

1947-1952 között járt a Debreceni Református Teológiai Akadémiára. A Teológia befejezése után először segédlelkészként szolgált Debrecen-Csapókerthben, később lelkipásztor Újlétán 1954-58 között, majd 22 éven át a Debrecen Széchenyi-kerti gyülekezet lelké-

sze volt. Ezt követően 1980-ban Törökszentmiklóásra helyezték, emellett rövid ideig Kenderesen is végzett lelkészi szolgálatot 1985-ig, amikor lemondott palástjáról. 1985-ben felesége a Tiszáninnen Református Egyházkerületben Parasznyán, majd 1992-ben az Miskolc Alsóvárosi Református Egyházközségben kapott lelkészi állást. Mellette egészen 2017-ig szolgált. ---A lelkészi szolgálat mellett a tudományos tevékenység és a tanítás iránti szenvedély határozta meg az életét. Szenvedélyes kutató és író volt. „De Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok, és hozzám való kegyelme nem lett hiábavaló...” írja Pál, és ez Szathmáry Sándor életére is igazza lett.

Summa cum laude minősítéssel doktorált, amelynek disszertációját Halhatatlanság vagy feltámadás címmel írta meg. 10 éven keresztül dolgozott a Magyar Bibliatanács Újszövetségi fordító Bizottságának tagjaként. Igazgató-helyettese és tanára volt a Diakónusképző Intézetnek. Hosszú időn keresztül vezette a Zsinat Tanulmányi Osztályát, később a Doktorok Kollégiumának főtítkáráként dolgozott, több szekciót hoztak létre munkatársaival. 1988-ban kutatóprofesszornak nevezte ki a Zsinat elnöke. Tanszékvezető professzora volt a Miskolci Bölcsész Egyesületen a Zsinat által létrehozott, kihelyezett tanszéknek, később Nagy Lajos Király Magánegyetem, ahol 14 éven keresztül tanított. Vendégprofesszorként tanított a Károli Gáspár Egyetem Hittudományi Karán, illetve Komáromban. Professor emeritusként a Sola Scriptura Teológiai Főiskola Újszövetségi Tanszékét vezette.

Forrás: Reformátusok Lapja

A 80-as évek végén a svájci Galube in der Zweiten Welt intézettel együttműködésben elindította a Nemzetközi Theológia Könyv sorozatot, amelynek kerete-

in belül több, mint 100 könyv jelent meg. A sorozat célja elsődlegesen az volt, hogy a teológiai tudomány terén a 40 éves lemaradást valamelyest helyre lehessen hozni. A könyvekből a hazai és a határon túli magyar református egyházak is részesültek. Maga 48 könyvet írt (így például János evangéliuma és Lukács evangéliuma magyarázatát), továbbá 500-nál több cikket és tanulmányt. Teológiai munkásságában, tudományos fejlődésében meghatározó szerepet játszottak atyai tanára és tanítója, Pákozdy László Márton, Heinrich Vogel és – később – Jürgen Moltmann teológus professzorok.

Kovács Tiborral új műfajt teremtve írták és szerkesztették a „Naptár” című sorozatot, amelynek célja volt, hogy a teológiát a gyülekezetek számára elérhetővé tegyék, és a gyülekezetek lelki műveltségét emeljék. Dr. Rózsai Tivadarral konfirmációs könyvet írtak Református Konfirmációi Könyv címen, amelyet a Református Egyház hosszú időn keresztül használt. 2019-ig a Tiszáninnen Református Egyházkerület Püspöki Hivatalának könyvtárát vezette, katalogizálta a folyamatosan bővülő gyűjteményt.

A természet szeretete, a természetben való gyönyörködés átjárta lelkét, életét, akárcsak igehirdetéseit is. Krisztustól kapott segítőkész természetét rokonok, lelkészek, tanítványok, barátok, közeli és távoli ismerősök és ismeretlenek sokasága tapasztalta meg, segítő kezét mindig kinyújtotta. Isten négy gyermekkel áldotta meg.

Kitüntetései:

- a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje kitüntetés a magyar és svájci református egyház közötti lelki, szellemi és tudományos kapcsolatok fejlesztése érdekében kifejtett tevékenysége elismeréseként, 1995.
- a Cambridge-i Életrajzkutató Intézet a „Nemzetközi Év Embere” címmel tüntette ki 1996-ban
- Károli-díjat kapott 1999-ben
- a Magyarországi Református Egyház Zsinata 2004-ben életműve és teológiai munkásságának elismeréseként első között részesítette Aranygyűrűs Teológiai Doktor kitüntetésben 2004-ben
- Herman Ottó Tudományos Díj, Miskolc város, 2013.
- Rubinoklevél, Debreceni Református Hittudományi Egyetem 2022.

Legyen áldott emléke! Soli Deo Gloria

Dr. Szathmáry Sándor temetésének időpontja, helyszíne: 2025. február 27. 14 óra, Debreceni Köztemető

„Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljete! A ti szelídségeitek legyen ismert minden ember előtt! Az Úr közel! Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt; és Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat Krisztus Jézusban.” (Fil 4, 4-7)

Elhunyt dr. v. Békássy N. Albert orvos-professzor, a NyEMRLSz világi elnöke

Dr. Békássy Nándor Albert testvérünk halálhírére szomorú szívvel vettük tudomásul. Délvidékről származott, egy háromgyerekes zombori református lelkészcsaládban látta meg a napvilágot. A gyászjelentésből idézzük születésének és elhunytának adatait: *Pacsér 1942. nov. 25. - † Lund 2025. feb. 08.

Svédországi temetésén nt. Sógor Csaba zsinati főtanácsos hirdeti a vigasztalás evangéliumát 2025. február 27-én. A gyászszertartás alkalmával Egyházközségünk és a hollandiai magyar reformátusok nevében részvétet nyilvánít Urbán Ákos gondnok és Urbán-Kátay Emőke DV.

Utolsó levélváltásunk a zwollei missziói konferencia alkalmával történt:

”Hálásan köszönöm a megtisztelő meghívást és gratulálok a nagyszerű szervezési munka eredményeként sorra kerülő alkalomhoz. Kimentést kérek a személyes részvételem köteletségvállalása alól, sok egyéb elkötelezettségem korábbi vállalása miatt szíves megértésért folyamodom.

Biztosítalak, hogy lélekben Veletek leszünk és imádságainkban hordozunk, a tanácskozás valamennyi résztvevőjének pedig eredményes munkát kívánunk. Áldott adventi előkészületet kívánunk, --- Atyafiúi tisztelettel és szeretettel : Dr v. Békássy N Albert, NyEMRLSz világi elnök.”

Korábban a régi hollandiai lelkigondozói szolgálat kezelhetetlenségéről írt és arról, hogy a vianeni működésről az illetékesek sohase küldtek érdembeli beszámolót a NYMRLSZ üléseire és sokszoros kérés és intés ellenére sem állítottak presbitériumot. Mindnyájunkat számon tartott és rendszeresen meghívott a hittudományi tanácskozásokra, ez a fejezet most fájdalmasan lezárult. Valamennyien szeretettel emlékezünk a Dr. v. N Békássy Albert által szervezett találkozókra! Hálát adunk a munkásságáért, emléke legyen áldott!

Nyugodjon békében! Pál Apostol II. levele Timótheushoz (4: 7-9) szavaival búcsúzunk tőle, aki szívén hordozta a Kárpát medencében élő magyar reformátusok életét és a gyülekezetek sorsát. “Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam: Végezetre eltétemt nekem az igazság koronája, melyet megad nekem az Úr ama napon, az igaz Bíró; nemcsak nekem pedig, hanem mindazoknak is, akik vágyva várják az ő megjelenését.”

Özv. Lázár Csabáné, NyEMRLSz lelkeszi elnöke és Heddad Anne Marie NyEMRLSz titkár, FMPRE - nanni.heddad@gmail.com

2025: Az Ifjúság Szolgálatának Éve

Az Év Igéje 2025 ben: „Betölti javaival életed, megújul ifjúságod, mint a sasé.” (Zsolt 103,5)

A megújulás a hívő élet egyik kulcsfogalma. Ez az ige jó vezére lehet a 2025-ös tematikus évnek: megújulhat gyülekezetünk ifjúsággal kapcsolatos munkája.

„Schepken Christi”: Krisztus hajója

Az emdeni református nagytemplom kapujának a hajdani díse, amely a hitük miatt üldözött és menekült holland gyülekezetek jelvénye volt.

ZWOLLEI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG HONGAARSE PROTESTANTSE GEMEENTE, ZWOLLE

Címünk / Adres: Koestraat 2, 8011 NK Zwolle Titkárság / Secretariaat:
Hertenstraat 24, 8011 GT Zwolle

Telefon: 0031 38 4233247

Email: jhermanm@gmail.com

Homepage: <https://www.zwolleireformatus.nl>

KvK-nummer: 75204703 - Rechtspersoon. RSIN: 860184420. - Rechtsvorm:
Kerkgenootschap. – Activiteiten: SBI-code 94911-Religieuze organisatie.
Bankrekening: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente,
Zwolle